

SOZD ZDRUŽENI PROIZVAJALCI STROJNE OPREME

KLADIVAR

Glasilo delovne organizacije „KLADIVAR Žiri“

LETNIK 18

ŠT. 2

ŽIRI, JULIJ 1988

Pred vami je čas dopustov in marsikdo si je že sestavil načrt za dvotedenski odmor, ki ga prav gotovo že vsak težko pričakuje. S tem se bomo nekoliko umaknili vsakodnevnomu tempu, ki nas naredi napete ali celo živčne, tako da človek vsekakor tak počitek potrebuje. Seveda vsak ga bo preživel na svoj način, večina pa bo gotovo, eni prej drugi kasneje, odšla proti morju.

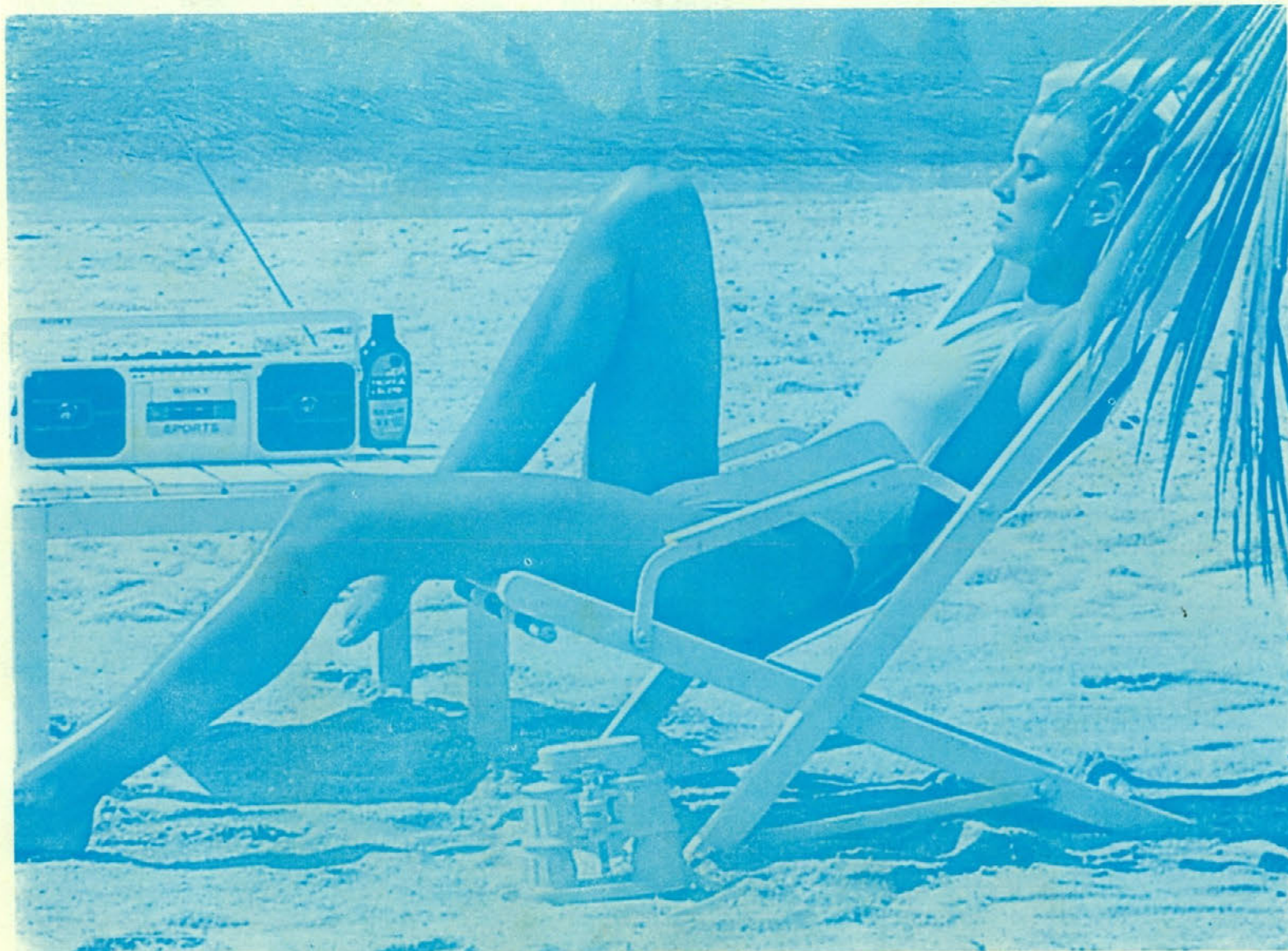
Čeprav smo v takih časih, da cene ne prizanašajo nikomur, pa

za našo DO lahko zatrdimo, da je v zadnjih letih dobro poskrbelo za letovanje naših delavcev in to tudi po dokaj zmernih cenah. Tako se bo kar nekaj izmen zvrstilo v prikolicah v Ladin Gaju ter v apartmajih v Stinici in Barbarigi pri Fažani.

Nenazadnje pa si gotovo vsi želimo, da bi prišli z dopusta čili in zdravi in tako pripravljeni, da bomo tudi svoje delo na delovnem mestu opravili bolje in predvsem z večjo kvaliteto. Gospo-

darska kriza tudi nas ne bo obšla, zato toliko bolj mislimo na jutri in na možnosti, ki jih moramo izkoristiti. Toda kljub temu vsaj med dopustom malo pozabimo na vse težave in se odpočijmo, da bomo potem z večjo voljo in elanom nadaljevali z uresničevanjem začrtanih ciljev.

Želimo vam prijeten dopust ter veliko veselih in sončnih dni.

REZULTATI POSLOVANJA

V letošnjem prvem polletju so pogoji poslovanja zelo težki. Strojegradnja, kot naš največji kupec je že dalj časa v težavah, posebno drastično pa so se razmere zaostriale v letošnjem letu, tako, da so se nam naročila na nekaterih programih občutno zmanjšala.

Drugi negativni trend, ki se je pojavil v letošnjem letu je zmanjšanje posojil za izvoz in pripravo izvoza, kar je imelo za posledico, da smo morali najemati manj ugodne oziroma dražje kredite.

Tretji negativni trend je v tem, da se naše cene pri prodaji niso povečevale v enakem razmerju kot je drsel tečaj dinarja in smo zato v nekaj mesecih letošnjega leta prišli do cca 20 % negativne razlike.

Četrty trend pa je v tem, da so se dobavni roki skrajšali in je zato nastala potreba po večjih zalogah gotovih izdelkov s tem pa potreba po dodatnih obratnih sredstvih.

Vse zgoraj navedene težave so se odrazile v DO v tem, da lahko vsakdo vidi in občuti pomanjkanje dela in da imamo stalne likvidnostne težave. Problematika pa se še bolj vidi zato, ker smo še v letošnjem prvem kvartalu izvajali finančno nekatere investicije v stroje katere so bile začete že v začetku lanskega leta. Torej zaradi povečanih strojnih kapacitet je pomanjkanje dela še bolj občutno na fizičnem proizvodnem planu in na planu likvidnosti.

Nastala situacija, ki jo povzročajo negativni trendi pri zaposlitvi kapacitet in finančni likvidnosti bo imela svoj odraz tudi pri istvarjanju dohodka in čistega dohodka. V tem času periodični obračun še ni gotov, vendar grobe ocene že kažejo, da bo poslovni izid zelo tesen.

Perspektivne za drugo polletje glede na dogajanja v gospodarstvu so zelo meglene, možno je, da se razmere celo poslabšajo,

kar bo imelo negativne posledice tudi za našo DO.

Kljub slabim razmeram, ki so v celotnem gospodarstvu, posebno pa v strojegradnji in imajo močan vpliv na uspeh našega poslovanja, ne moremo znotraj DO držati križem rok.

Očitno je, da na področju kakovosti in storilnosti, gledano iz zornega kota svetovne trgovine nismo dosegli dobrih rezultatov in, da imamo zato premajhen konvertibilen izvoz. Posebno na področju hidravlike smo preveč usmerjeni na domače tržišče, katero pa je vsak mesec slabše in tudi ni pričakovati hitrega izboljšanja.

Glavna orientacija, katero verbalno že dolgo gojimo je, zaposlitev kapacitet na konvertibilnem trgu, pogoje za to imamo v ljudeh, opremi in tudi programsko lahko danes trdimò, da smo specializirani predvsem za proizvodnjo fluidne tehnike.

R.B.

sklepi samoupravnih organov

Obraznava poročila in ocenitev rezultatov dela in poslovanja v poslovnem letu 1987 ter dokončna ugotovitev končne delitve ustvarjenega dohodka v poslovnem letu 1987 je eden od pomembnejših sklepov 18. redne seje DS z dne 26.2.1988. Na tej seji sta bila sprejeta tudi plan delitve celotnega prihodka za leto 1988 ter plan delitve celotnega prihodka za I. kvartal. Med pomembnejšimi sklepi 18. redne seje je tudi sklep o povečanju vrednosti brutto točke za OD.

Med pomembnejšimi sklepi 19. redne seje DS z dne 4.4.1988 je sklep o potrditvi nagrad za inventivne predloge ter sprejem predloga revalorizacije vrednosti v tabelah I in II Pravilnika o in-

ventivni dejavnosti in nadomestilnih za inventivnost in druge oblike ustvarjalnosti pri delu. Sprejet je bil tudi Aneks k SaS o neposredni menjavi dela za izvajanje zobozdravstvene dejavnosti v letu 1988 ter podpisana pristopna izjava za Mladinski servis Škofja Loka.

Na 20. redni seji dne 16.5.1988 je bilo obravnavano in sprejeto poročilo in ocenitev rezultatov dela in poslovanja v prvem tromesečju poslovnega leta 1988 ter začasna delitev ustvarjenega dohodka v prvem tromesečju poslovnega leta 1988. Sprejet je bil tudi plan delitve celotnega prihodka za II. kvartal leta 1988. V zvezi s problematiko cen naših proizvodov so bile predlagane in sprejete spremembe in dopolnitve Pravilnika o

oblikovanju cen in pogojev poslovanja pri opravljanju prometa iz proizvodnega programa DO „Kladivar“ Žiri, povečane so bile cene vibratorjev — uskladitev z ino cenami ter usklajene proizvajalčeve in maloprodajne cene na enotno brutto prodajno ceno. Določili so se tudi roki javne razprave na Pravilnik o urejanju stanovanjskih razmer v DO „Kladivar“ Žiri, razpisale so se volitve v samoupravne organe DO „Kladivar“ Žiri in SOZD ZPS. Pomembnejši sklep je tudi sklep o dodatnih merilih pri določanju dinarskih zneskov regresa za dopust v letu 1988 ter sklep o jubilejnih nagradah.

Dne 3.6.1988 je bila sklicana 1. redna seja novoizvoljenega delavskega sveta na kateri se je delavski svet konstituiral ter kjer

sta bila izvoljena za predsednika DS tov. Stane Slabe, za namestnika predsednika DS pa tov. Mihela Kokalj, oec. Sprejete so bile tudi spremembe in dopolnitve Pravilnika o osnovah in kriterijih za povračilo stroškov, ki jih imajo delavci pri delu oziroma v zvezi z njim ter o izdatkih za prehrano med delom DO „Kladivar“ Žiri in sicer glede načina obračunavanja dnevnic za službena potovanja v tujino. Med pomembnejšimi sklepi je tudi sklep o najetju dolgoročnega inovacijskega kredita.

To bi bilo nekaj pomembnejših sklepov DS za čas od začetka marca pa do začetka junija 1988.

Maruša Kopač

hidravlični učni pripomoček HUP - 1

Z vse hitrejšim razvojem hidravličnih in elektrohidravličnih naprav na vseh področjih dela in življenja sodobnega človeka se je pojavila potreba po izobraževanju kadra, ki bi se kasneje v naših tovarnah lažje spoprijel s problemi tega področja. Z urejanjem usmerjenega izobraževanja v našem sistemu je na V. in VI. stopnji uveden tudi predmet hidravlika.

Namenjen naj bi bil predvsem izobraževanju splošnih tehniških kadrov – predvsem strojnikov, pa tudi metalurgov, elektrotehnikov, idr. Osnovna načela bi lahko spoznali tudi monterji hidravlike, vzdrževalci, konstrukterji in tudi projektanti hidravličnih naprav.

Kandidati bi se seznanili s fizikalnimi principi delovanja hidravličnih komponent, spoznali

Plan prodaje za leto 1988

Plan prodaje za leto 1988 znaša po prodajnih cenah, ki so veljale v januarju letošnjega leta nekaj čez 11 milj. din. Do konca leta, ob predpostavki, da bo plan fizično dosežen bo zaradi inflacije ta številka precej višja, vendar je njeno vrednost v tem trenutku težko napovedati.

51 % plana prodaje za letošnje leto predstavljajo hidravlične komponente in sistemi, njihov delež je v letošnjem letu nekoliko manjši (60 %) v primerjavi z realizacijo v preteklem letu, kar pripisujemo predvsem zmanjšanju kupne moči gospodarstva v letošnjem letu. To ima za posledico predvsem manjše potrebe na področju „prve vgradnje“. Na drugi strani pa se pojavlja strahotna nelikvidnost, ki ima odraz v količinsko manjših nakupih, katerih cilj je zmanjšanje vsakršnih zalog pri kupcih.

Delež v letošnjem planu prodaje je nekje isti kot je bil v lanskem letu, to je 11 %, računano brez izvoznih stimulacij. Nosilni izvozni program je tudi letos izvoz pnevmatike firmi Festo, sle-

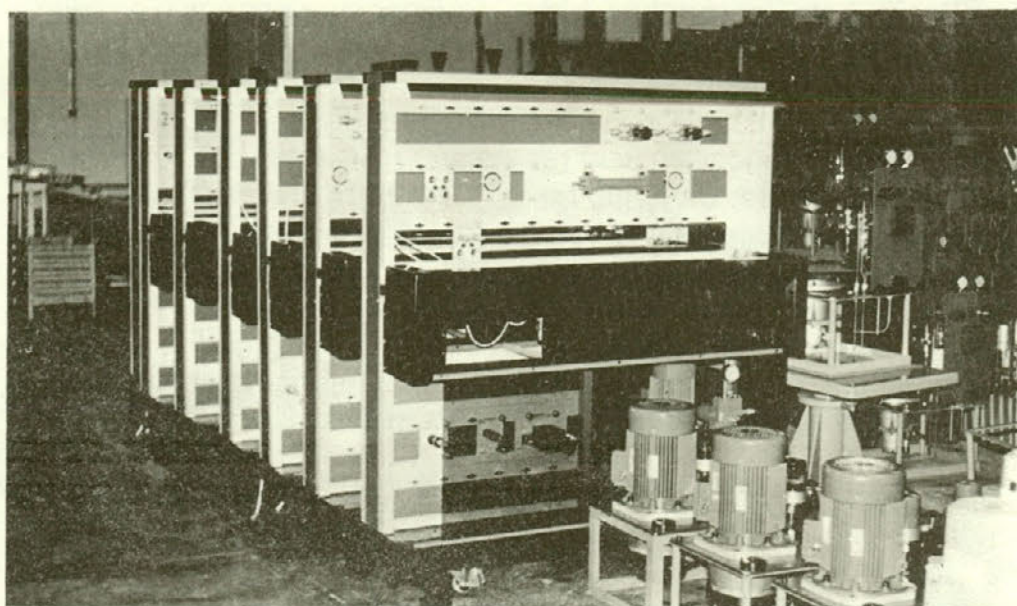
dijo hidravlične komponente, ostalo odpade na mazalke. Realizacija zastavljenih ciljev na področju plasmaja bo letos precej težka. Na domačem trgu, kjer še vedno ustvarimo in bomo tudi letos 90 % vse realizacije je situacija precej drugačna, kot je bila v preteklosti. Še v lanskem letu so nam, vsaj večji kupci pred pričetkom novega leta javili okvirne potrebe, kar je v letošnjem letu zgolj redek slučaj. Večina prihaja z naročili tik preden blago rabijo. Tako obnašanje kupcev pa zahteva povsem drugačen pristop k izdelavi planov potreb in planov prodaje znotraj kvartalov. Istočasno pa moramo zaradi že omenjenega težavnega likvidnostnega položaja nenehno bedeti nad finančno realizacijo prodanega blaga. Izvoz bomo povečevali predvsem na programu hidravličnih komponent. Cilj nam bo pridobiti več novih kupcev v deželah, kamor že izvažamo, ter skleniti poslovno-tehnično sodelovanje na področju hidravlike z ino partnerji.

A. Luznar

konstrukcijske izvedbe in posamezne sestavne dele ter s praktičnim sestavljanjem hidravličnih vaj spoznali osnovne principe in soodvisnosti veličin v hidravliki.

Tako se je v okviru teh progra-

mov pojavila potreba po praktični izvedbi vaj. Rezultat pa je hidravlični učni pripomoček kot osnovni model za izvajanje praktičnih laboratorijskih vaj. Konstrukcija je izvedena tako, da mo-

HUP-1 v montaži

dule, ki jih želimo v predhodno zamišljeni vaji uporabiti jemi-
mo iz skladišča modulov in
nameščamo na nosilni modul.
Z enostavnim povezovanjem s
hitrimi spojki na gibkih ceveh
naredimo ustrezne hidravlične
povezave. Hidravlično energijo
nam daje hidravlični agregat v
podnožju. Električna oprema pa
nam omogoča poleg osvetlitve
delovišča in zagona pogonskega
agregata še napajanje željenih
elektromagnetov.

Ta osnovni komplet pa je po
želji kupca (zahtevnost izobraže-
valnega programa) mogoče nad-
grajevati tako z moduli kot tudi
z dodatnimi nosilnimi moduli.

Na koncu bi omenil še to, da
je ta proizvod istočasno tudi re-
klamnega značaja, saj se z našim
imenom in proizvodnim progra-
mom seznanijo bodoči uporabni-
ki hidravličnih naprav in siste-
mov.

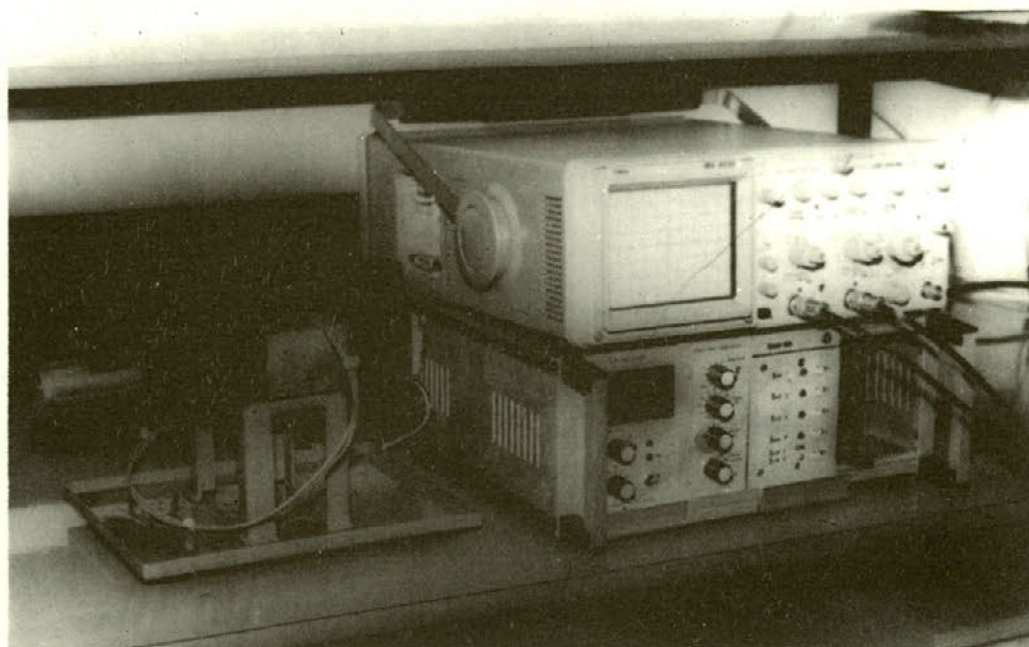
Podobnik Matija

NOVI IZDELKI

PROPORCIONALNI KRMIL- NIK POTI Z MERILNIKOM GIBA

Proporcionalni krmilnik poti s
prigradenim merilnikom giba
krmilnega bata je sodobna hid-
ravlična komponenta. Ventilu
prigradena proporcionalna elek-
tromagneta, induktivni merilnik
ter elektronski ojačevalnik in re-
gulator omogočajo, da je gib ba-
ta v ventilu odvisen od velikosti
zadane vhodne električne nape-
tosti. Ker je električno napetost
mogoče enostavno krmiliti, so
uporabniku dane velike možno-
sti za krmiljenje ventila po želje-
nem programu.

Avtomatizacija sistemov je za-
to lahko večja, izdelani sistemi
pa so lahko optimalnejši. Ta
konstrukcija ventila nam bo v
bodoče omogočala tudi reševa-

nje sistemov z regulacijo giba de-
lovnih valjev ali zasuka hidromo-
torjev.

Zmožnosti teh krmilnikov so
velike, za normalno delovanje pa
zahtevajo natančno in kvalitetno
izdelavo, montažo, nastavitve s
funkcijskim preskusom, projek-
tivo in samo vgradnjo v delovni
sistem.

Krmilniki se uporabljajo za
krmiljenje in za regulacije sodob-
nih obdelovalnih strojev, strež-
nih naprav, mobilnih strojev,

ipd. V razvitih deželah je upora-
ba tovrstnih krmilnikov vse več-
ja.

Slika prikazuje opisani krmil-
nik z oznako KV-4/3-6-D-1-PL-3
pri nastavljanju in kontrolnem
preskusu z osciloskopom in na-
pravo za preskus. Naprava za
preskus je bila izdelana za potre-
be končne kontrole v RO.

A. Burjek

TEKMOVANJE KOVINARJEV GORENJSKE

Letošnje peto delovno srečanje
kovinarjev za gorenjsko regijo je
tokrat potekalo 11. junija v vseh
gorenjskih občinah. Tekmovanje
je bilo organizirano v 16 pano-
gah, med katerimi so bili: stru-
garji, brusilci, rezkalci, orodjarji,
konstrukcijski ključavničarji,
strojni kovači, livarji, plamenski
varilci, varilci MAG, varilci TIG,
elctrikarji, energetiki, elektrika-
ri elektroniki, avtomehaniki, voz-
niki in avtoelektrikarji.

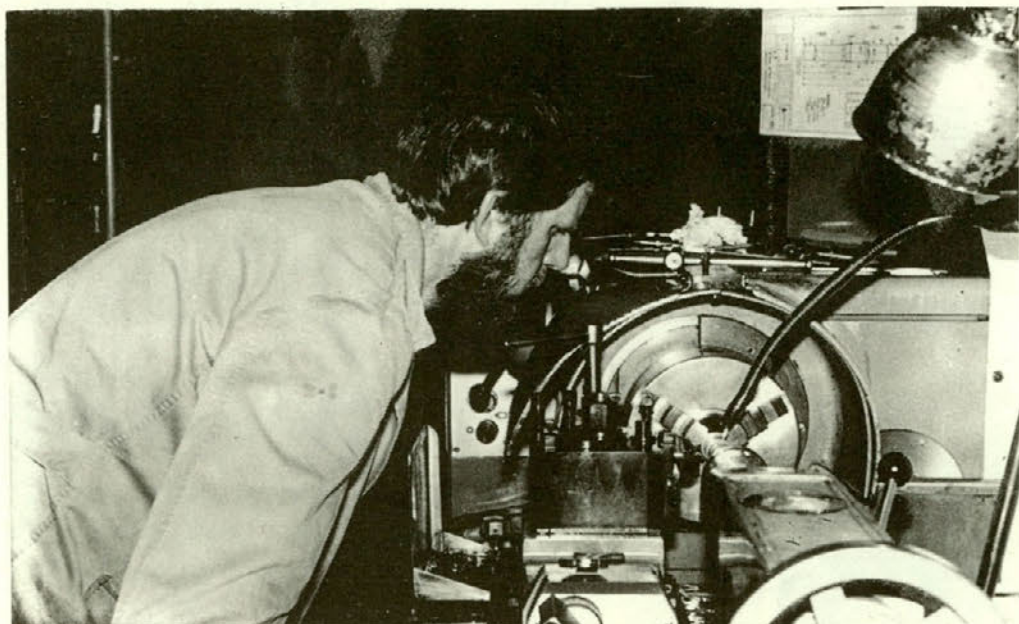
Tekmovanje je razdeljeno na
praktični in teoretični del. V
teoretičnem delu morajo tekmo-
valci pokazati svoja znanja s pod-
ročja samoupravnih odnosov,
varstva pri delu in seveda stro-

kovna znanja iz vsakega poklica
posebej, ki jih vsak udeleženeec
dokaže s testiranjem.

Praktični in hkrati najpo-
mennejši del tekmovanja je iz-
delava tekmovalnega izdelka, ki
ga mora tekmovalca izdelati po
dokumentaciji ali navodilih. Na
vseh izdelkih se ocenjuje natanč-
nost opravljenih del, ki jih oceni
ocenjevalna komisija po poseb-
nem pravilniku in tako dobljene
točke so osnova za uvrstitev tek-
movalca. Glede na to, da smo le-
tos v naši DO organizirali tekmo-
vanje za strugarje, je tudi udelež-
ba naših delavcev bila nekoliko
močnejša, saj je večina od njih
tekmovala celo na svojem delov-

nem stroju. Prav v skupini strugarjev smo imeli največjo udeležbo tudi iz drugih DO iz Gorenjske, zato smo pri samo organizaciji tekmovanja imeli tudi nekaj težav. Čeprav smo predvideli oziroma pripravili za tekmovanje pet strožnic (dve TNP in tri Boeringer D420) pa je tekmovalna komisija morala zaradi objektivnih razlogov že takoj na začetku izključiti iz uporabe obe TNP. Tako se je tekmovalni dan nekoliko potegnil, in je zadnji tekmovalec prišel na vrsto šele okrog 18. ure.

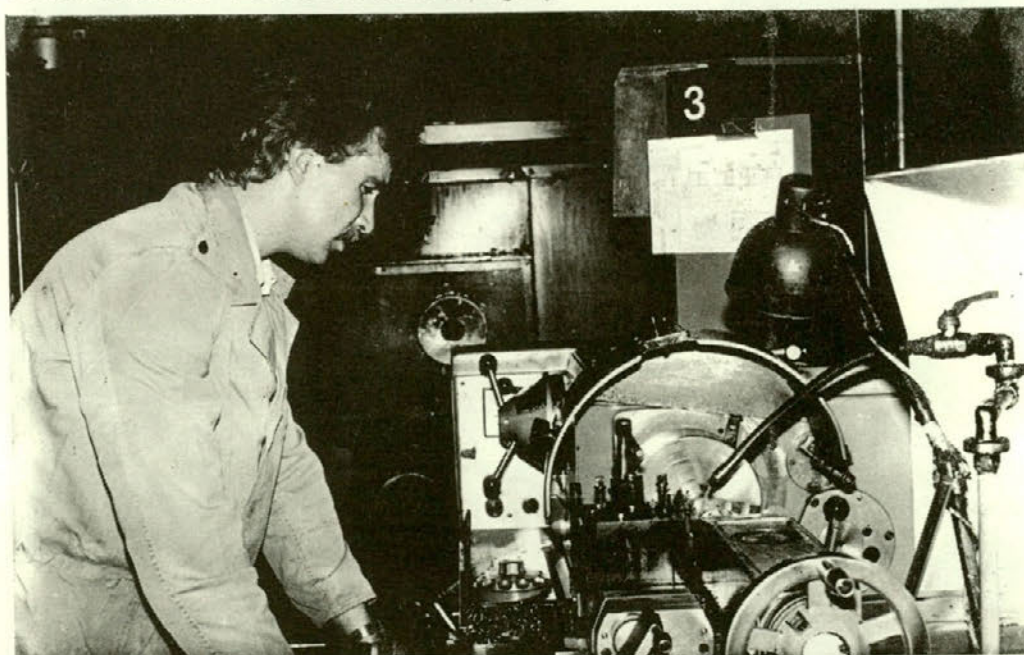
Udeležba naših delavcev je bila naslednja: Janez Možina, Marjan Kepec, Janez Ušeničnik, Rado Kogovšek, Adolf Peternelj.

Janez Možina—2. mesto med strugarji

Adolf Peternelj

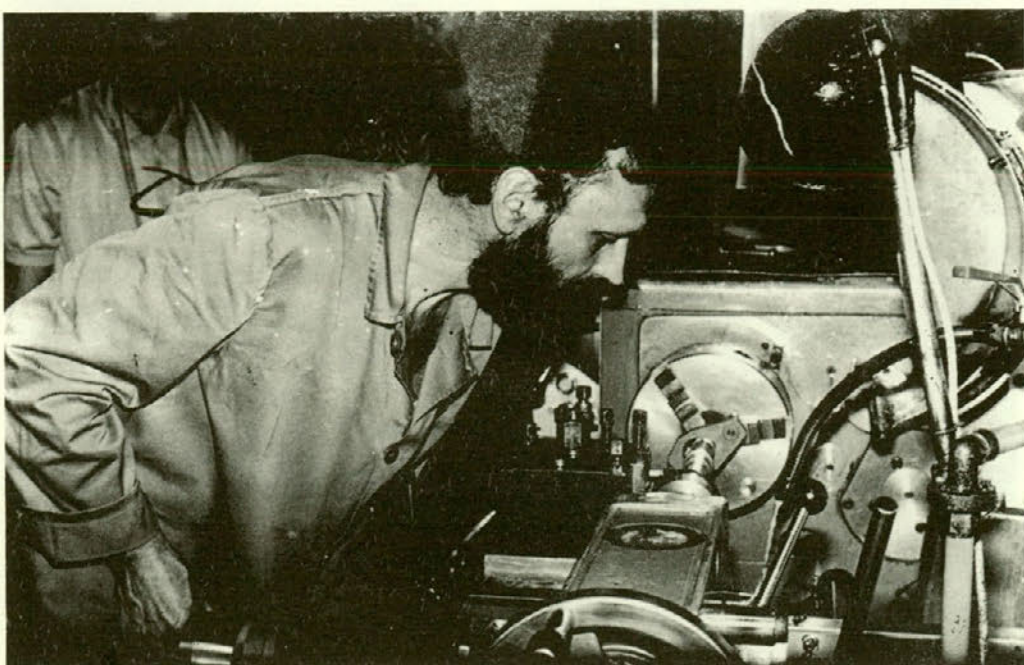

Janez Ušeničnik

V Peku v Trziču so tekmovali rezkalci, kjer je tekmoval naš rezkalec Peter Jereb.

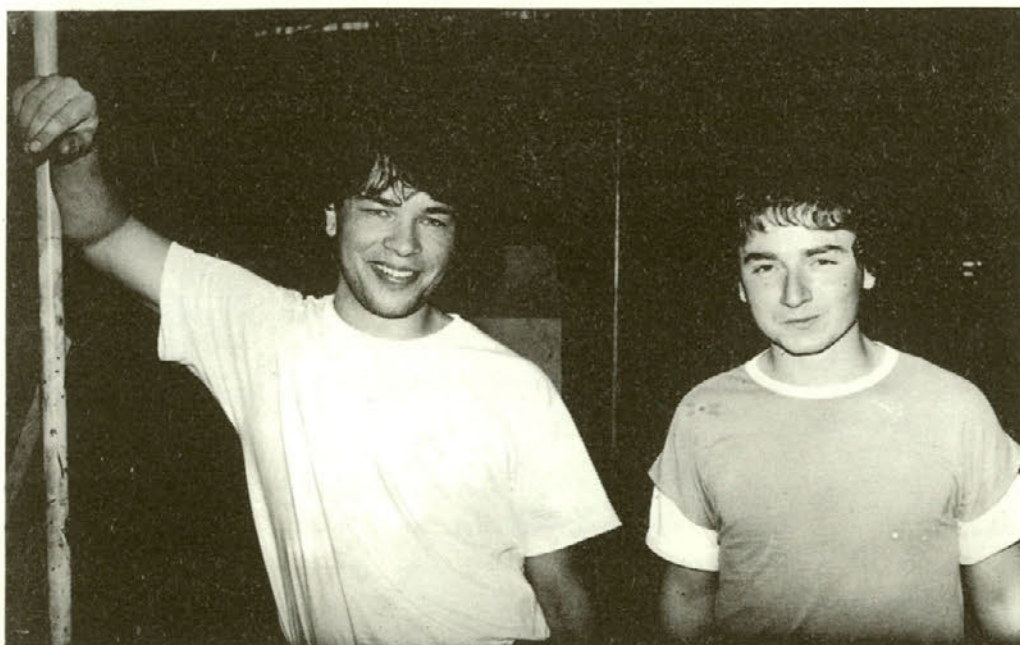
Marjan Kepec

Rado Kogovšek

V Iskri v Železnikih so tekmovali orodjarji. Naša udeleženci

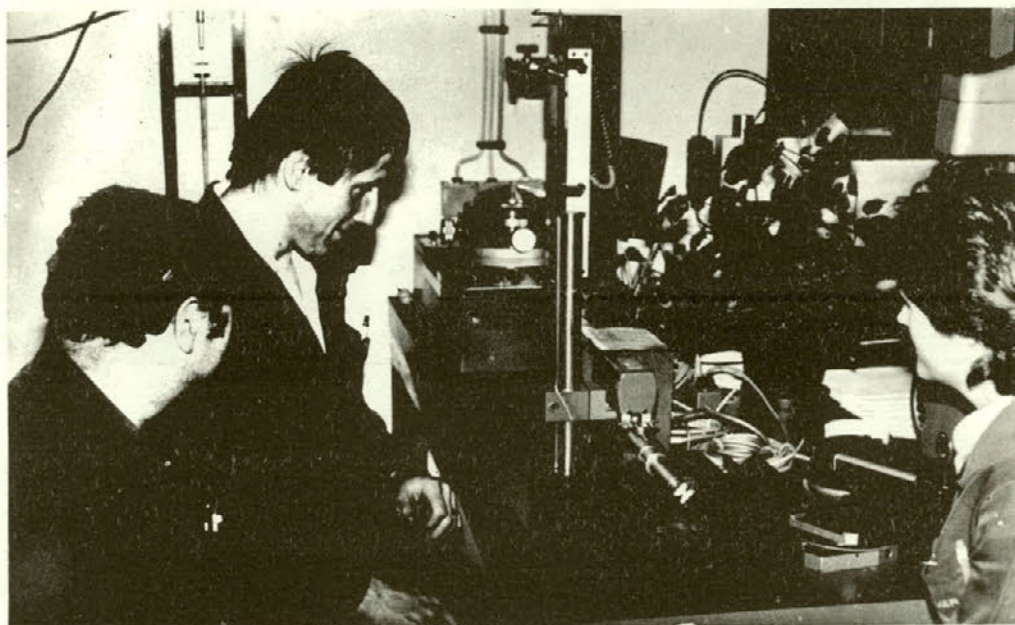
sta bila Marko Marovt in Robert Žakelj.

Marko Marovt in Robert Žakelj. Marko je med orodjarji dosegel 4. mesto.

Po videzu sodeč so bile meritve zelo napete

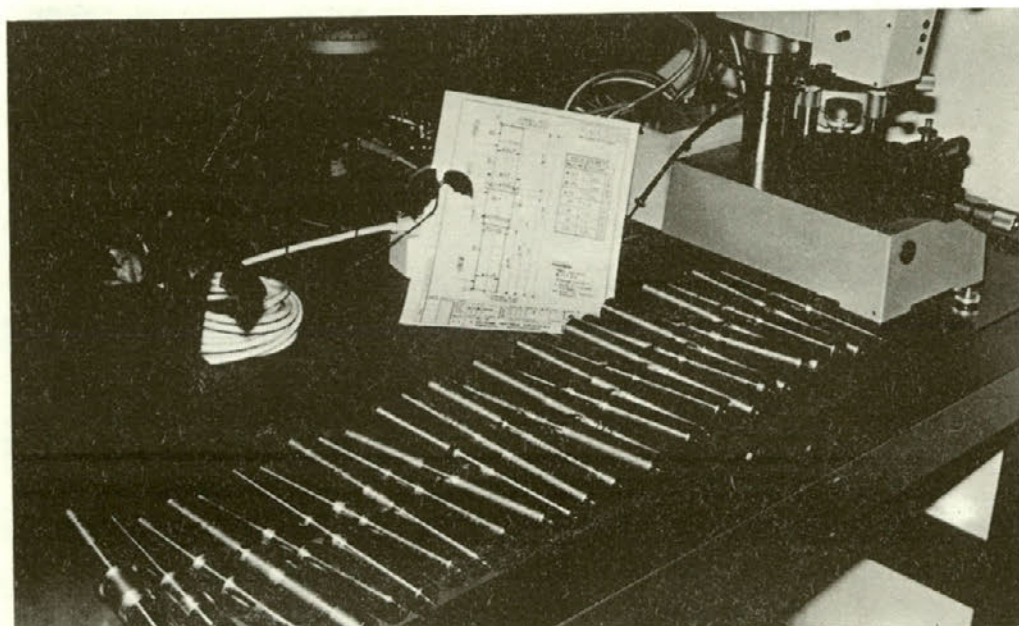

Ocenjevalna Komisija pri merjenju izdelkov strugarjev

Vsem tekmovalcem naj na koncu za udeležbo čestitamo. Posebej še čestitamo Janezu Možini in Marku Marovtu ob njihovi solidni uvrstitvi. Vsem ostalim pa želimo v prihodnje na teh tekmovanjih nekaj več sreče. Obenem se osnovna organizacija sindikata zahvaljuje vsem, ki so prispevali k organizaciji in nemotenem poteku tekmovanja.

Ciril Kacin

 KLADIVAR ŽIRI

Paleta izdelkov strugarjev

Mednarodni sejem tehnike in tehničnih dosežkov v Beogradu 1988

Glavna naloga tega sejma je predvsem popularizirati razvoj proizvodov v tehniško – tehnološkem in inovacijskem smislu, domačih in tujih proizvajalcev.

Kladivar je na tem sejmu predstavil hidravlične komponente, sisteme in hidravlično učni pripomoček HUP-1.

Kaj lahko rečemo o sejmu?

Za organiziranost na sejmišču lahko rečemo, da je bila dokaj dobra. Opazno je, da se organizatorji sejma trudijo, da bi dvignili kvaliteto in nivo uslug ter s tem omogočili razstavljalcem nemoteno delo.

Število razstavljalcev je bilo približno isto kot prejšnje leto in po večini tudi isti. Za končne proizvode, ki so jih predstavljali domači proizvajalci, je viden napredek v tehnično-tehnološ-

kem razvoju, na kar verjetno vpliva po eni strani zapiranje tržišča, po drugi strani pa iskanje novih možnosti za osvajanje tržišča z novimi proizvodi oziroma z novimi rešitvami dogradnje na obstoječih proizvodih. Za delovne organizacije, ki se trudijo v tej smeri lahko trdim, da se jim čas razvoja in realizacije novih idej krajša.

Obisk na našem izložbenem prostoru je bil dokaj velik. Največje povpraševanje je bilo po komponentah in to v smislu vzdrževanja oziroma zamenjave tujih komponent z našimi, precej manjše pa je bilo povpraševanje po sistemih. Da je temu tako, je krivo sedanje gospodarsko stanje, saj delovne organizacije praktično nimajo več finančnih sredstev za tekoče vzdrževanje, kaj šele za nove investicije, skla-

dišča pa se polnijo s končnimi proizvodi. Vendar navkljub vsemu ne smemo biti pesimisti, kajti sedanje stanje ne more trajati v nedogled. Na nas je naloga, da vsi zaposleni s pravilnim pristopom do kupca, s kvalitetnimi proizvodi in s spoštovanjem dobavnih rokov obdržimo sedanje kupce in pridobimo nove. Zavedati se moramo, da ima kupec skoraj vedno prav, pa ni važno od kje je in da je on tisti, ki izbira proizvajalca.

Razmišljati pa bomo morali tudi v smeri, kaj bomo dodatno ponudili kupcu v bodoče, oziroma kako, če je to možno, modificirali obstoječe komponente in nuditi kupcu nekaj več kot konkurenca. Osvajanje tržišč, predvsem pa domačega pa bo po vsej verjetnosti iz leta v leto težje.

Vane Mole

vtisi z BIAM-a '88

Po nekaj letih odsotnosti sem tokrat prvič obiskal nek sejem brez „razvojno-tehničnih“ obremenitev. Pomeni, da nisem bil obremenjen s „špijoniranjem“ konkurence, strahom pred prevelikim zaostankom in zavistjo do nekorektnih tujcev, ki te vedno znova potiskajo v tehnično provinco.

Sejem sem si tokrat ogledal bolj s stališča informatike in novosti na tem področju, ob tem pa sem si ustvaril tudi nek splošen vtis o sejmu in našem nastopu na njem. Mogoče bodo vtisi zanimivi še za koga, ki sejma ni videl ali pa ga je obiskal z drugimi „obremenitvami“.

Najprej nekaj splošnih ugotovitev. Sejem sicer ocenjujem z razdalje 4 in 8 let, ko sem na sejmu bil. Moja ocena je, da je krepko presegel naslov (BIAM – Bienale alatnih mašina), saj je na naslov tematsko vezanih mogoče 50 % razstavljalcev. Kladivar je pred štirimi leti s svojimi razstavnimi eksponati (strega in proporcionalna tehnika) precej odstopal od naslova – danes niti slučajno ni več izjema in sejem dobiva bolj podobo Industrial Handlinga (sejem informatike) v Zurichu, kot pa klasične „sivine“ pred 8 leti. Seveda je še precej razstavljalcev, ki se striktno držijo naslovne teme sejma, vendar ima človek občutek, da jih bo čas v kratkem povozil. Bolj ali manj stari ali novi orodni in obdelovalni stroji tehnologije 70 let, komaj koga še zanimajo, čeprav se verjetno, iz znanih razlogov, še vedno kar uspešno prodajajo.

Največ pozornosti so po mojih vtisih vzbujali elementi, sklopi in sistemi avtomatizacije, saj so bile takšne predstavitve na domačih tleh doslej prej izjema, kot pravilo. Nič neskromna ne bo trditev, da je Kladivar v teh poskusih prednjačil v preteklosti in da je podobno usmeritev prevzel velik del razstavljalcev. Prevzeli so moto tujih sejmov – gibanje in dogajanje. Kjer se nekaj giblje in dogaja – tam se zberejo obiskovalci. Med njimi je zanesljivo kakih 70 % „firbcev“, vendar drugeje še teh ni. Struktura obiskovalcev je verjetno na vseh sejmih sveta podobna in pričakovati same „resne“ kupce je zanesljivo iluzija – obenem pa bi takšna struktura pomenila bankrot sejma in jih verjetno sploh ne bi bilo.

Kladivar je gostoval v hali 20, ki je prijetno majhna in mirna vendar, kot bi rekli v Zagrebu „Bogu za ledima“. Če bi lahko

kaj vplival na to, nikdar ne bi več podpisal pogodbe za najem takšnega prostora. Sicer estetsko primerno urejen razstavni prostor, je tako izgubil zanesljivo 70 % skupne „mase“ obiskovalcev. Koliko je bilo med njimi nekoristnih zbiralcev papirja in ostalih reklamnih rekvizitov, je težko oceniti. Podatek o masi pa sem preveril, v času ogleda, trikrat. V tolažbo nam je lahko, da so PPT vtaknili v nek še bolj odročen kot (najpomembnejša točka v tistem koncu je bil ženski WC) in da tudi njihov razstavni nastop ni zaslužil primernejšega mesta.

Žal to velja tudi za nas. Po ogledu ostalih „štantov“ (predvsem LAME Dekani), je predstavitev naše avtomatizacije strege delovala bedno in smešno. S področja hidravlike pa je, bolj kot način, verjetno motil prostor. Dobil sem občutek, da je naš razstavni prostor pomenil

predvsem ugoden kotiček za stare znance, že nekoliko utrujene vztrajneže ter tudi sicer že precej „načete“ zamudnike.

Če je bil moto našega nastopa obdržati kontakt z znanimi partnerji — v redu, čeprav je oblika najbrž nekoliko predraga. Če pa smo se želeli predstaviti novim potencialnim kupcem in obiskovalcem — potem je bil nastop zanesljivo zgrešen.

Še nekaj besed o hidravliki. Niso me pretirano zanimali stroji iz redne proizvodnje — teh prav veliko tudi ni bilo, kot sem že omenil — ogledal sem si predvsem nove „prototipne“ poskuse, ki se jih loteva praktično že vsak izdelovalec svedrov itd.

Kljub temu, da so v principu v večini hidravlični, je bilo na njih zelo malo ali nič hidravlike „made in Kladivar“. Glede na to, da so to majhni kupci, ki smo se jih pred leti otepali na vse možne načine, rezultat mogoče celo

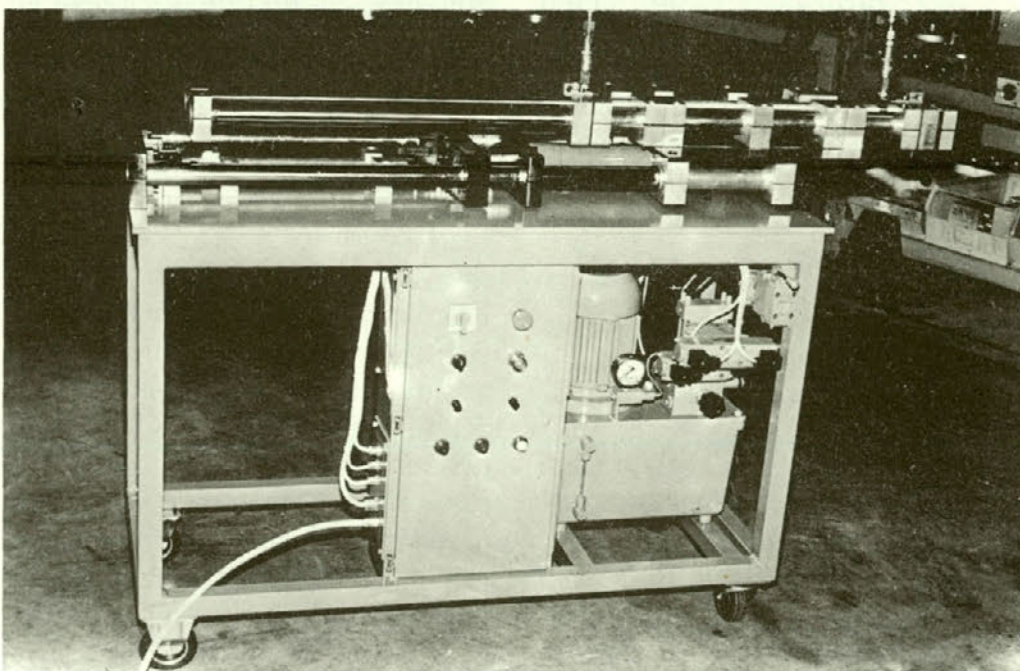
sodi v našo poslovno politiko. Ker pa sem le vrsto let delal v konstrukciji dobro vem, kako težko konstrukter kasneje v kosovnico vnese spremembo (ko bo tak kupec postal velik in zanimiv). Konstrukter, ki je spoznal dobre in slabe lastnosti določenega sistema, po vseh peripetijah, ki takšno uvajanje spremljajo, ne bo šel še enkrat v isti postopek. Zato nima nikakršnega interesa (samo rizik), običajno pa pri konstruiranju nima, razen kataloga, nobenih tržnih lastnosti in pogojev, ki bi mu odredili uporabo tega ali onega proizvajalca (tudi, če bi jih imel je vprašljivo, zakaj naj bi se odločil prav za Kladivar). Pomembno je torej, da ima katalog ob pravem času in prototip ob pravem času. Katalog se običajno najlaže dobi na sejmu, za prototip pa bi morali biti zainteresirani mi vsi skupaj v Kladivarju. Moj vtis po sejmu je, da to ne drži povsem.

Miha BOGATAJ

INOVACIJE

Od začetka leta 1984, ko smo v Kladivarju začeli uporabljati Pravilnik o inventivni dejavnosti, je bilo prijavljenih 43 inovacij. Zanimivo je, da je bilo od tega v prvem polletju letošnjega leta prijav kar 9. Sprejetih je bilo 34 inventivnih predlogov, dva zavrnjena, 7 pa jih je še v postopku. Podatki kažejo na naslednje:

- število inventivnih predlogov se povečuje
- visok je odstotek sprejetih in realiziranih predlogov, kar kaže na to, da se avtorji predlogov „gibljejo“ na zanesljivih področjih o—
- večina predlogov je s področja tehnoloških postopkov in izdelave orodij, manj pa s področja sprememb izdelkov
- višina odškodnin realno narašča, kljub temu pa zaradi manjših serij in same kakovosti predlogov, nimamo primerov izjemno visokih

Naprava za montažo modulov (Beno Kavčič)

prihrankov in odškodnin.

Iz naštetega je mogoče sklepati, da v DO bolje poznamo tehnologijo, kot pa funkcijo in namen izdelkov. Možno je tudi, da sta razvoj in konstrukcija izdelkov področji, kamor inovatorji ne želijo pretirano posegati. Vzrok za to ni znan in mogoče bo s časom tudi na tem področju več inovativnosti, saj imajo

takšne inovacije za DO in predlagatelja neprimerno večjo „težo“ in vrednost.

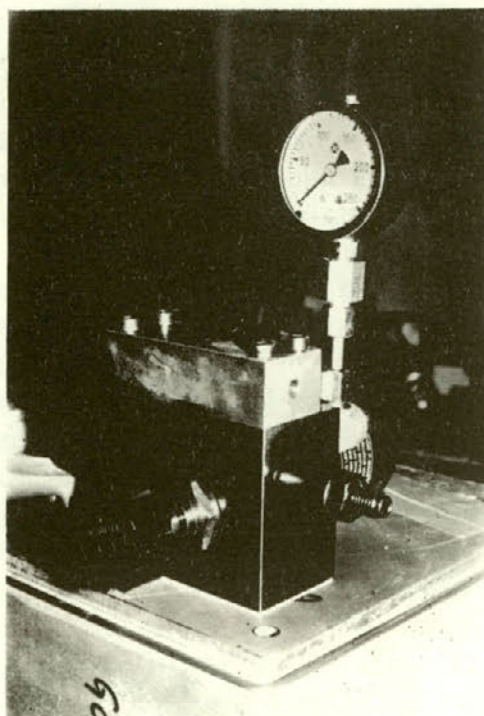
V splošnem lahko realizirane inovacije razdelimo na dva osnovna tipa:

- take, ki so ob predlogu že realizirane (razna orodja in priprave), kjer težav z uvedbo in oceno ni.
- take, ki posegajo v spremem-

bo določenih postopkov ali konstrukcije in zahtevajo pred realizacijo preskuse in potrditev.

Tukaj je težav več, saj pravilnik premalo konkretno določa, kdo in v kakšnem času je potrebne preskuse dolžan opraviti ter kdo naj izvajanje spremlja in kontrolira.

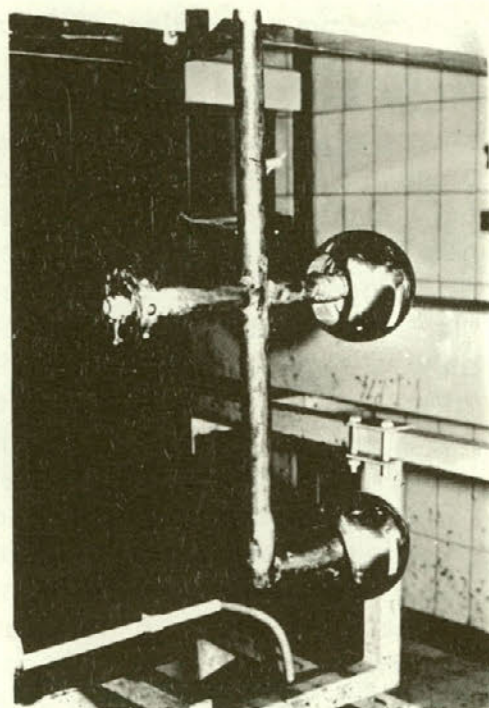
Dogovorili smo se, da bo takšne primere, poleg Komisije za inovativno dejavnost, obravnaval strokovni kolegij, ki bo tudi določil izvajalca, potreben čas in sredstva ter odgovorno osebo za spremljanje in poročanje. Tako se bomo izognili zavlačevanju pri uvedbi inventivnega predloga, ki je posledica nedorečene strokovne ocene o uporabnosti ali neuporabnosti predloga. Veljalo naj bi načelo, da se inventivni predlog, ki se oceni kot dober in zanj izplača nagrada ali nadomestilo, tudi praktično realizira. Le izjemoma bomo upoštevali predloge, kjer naj bi nova spoznanja in znanje shranili „na zalogo“. Gre za predloge, ki jih v trenutku obravnave ni mogoče uporabiti, predstavljajo pa do-

Vpenjalna priprava za kromanje krogel (Cveto Tavčar)

ločeno vrednost in nova spoznanja za delo v prihodnosti. Že iz povedanega je razumljivo, da je ocenitev takšnih predlogov običajno težka in nerealna in da ne kaže pretiravati.

Na splošno pa smo s povečevanjem inventivne dejavnosti v naši DO lahko zadovoljni. Seve-

PB-V-6 priključni blok ventila (Janez Starman)

da s pripombo, da gre le za primerjavo s preteklim stanjem in domačim okoljem. Če bi se želeli primerjati z razvitim svetom, bi morali sramežljivo priznati, da bi tale prispevek zvenel bolj humoristično, kot pa resna ocena naše inovativnosti.

Miha Bogataj

V pokoj je odšel Franc Kavčič

Večkrat smo že ugotovili, da čas hitro, mnogokrat prehitro teče. Pa vendar, tak je zakon življenja in enota, ki nam meri ure, dneve in leta, je za vse enaka.

Tudi Franc Kavčič, delavec v galvani, ki nas je pred nekaj meseci zapustil in se upokojil, je dolga leta hodil na delo, a končno je le prišel tisti pričakovani, pa tudi malo otožni dan, ko je zadnjič kot naš delavec prestopil kladivarski prag. „Čudno“, bi rekli, „saj je še poln moči in načrtov.“ Vendar prav v tem je čar upokojitve, v veri, da boš tudi kot upokojenec še ustvarjal, da se boš v svojih zrelih letih

Franc Kavčič na sprejemu pri direktorju

ukvarjal s tistim, kar mogoče prej zaradi delovnih obveznosti nisi mogel. Franc to ve in vesel je, da lahko sedaj več svojega časa posveti stvarim, ki ga zanimajo. Je kmet brez zemlje, bi lahko rekli v šali, vendar to ni pomembno. Važnejše je, da ima ve-

selje do tega dela in da z obdelovanjem tuje zemlje zredi celo nekaj živine. Pravi, da bo v bodoče raje redil bike, ker bo to donosnejše. Pa še nekaj je, kar ga odvraca od krav. Molža. Res, da se da z mlekom nekaj zaslužiti, zahteva pa to delo red in določene

obremenitve za družino, saj žena še hodi na delo v Alpino.“

„Kadar se ne bom ukvarjal s kmetijstvom, pa mi tudi ne bo dolgčas,“ zagotavlja Franc. Zelo rad gobari. Lani je neko popoldne v kratkem času nabral čez deset kilogramov gob. Z gobarjenja pa ima tudi zanimiv spomin, ki si ga je zapomnila predvsem njegova žena, saj je imela pri tem kar precej skrbi. Franc je neko popoldne odšel nabirat gobe v Žirovski vrh. Ko pa se je proti večeru vračal, ga je srečal prijatelj in ga prosil, naj gre z njim v Mrzli vrh pomagat pri nekem delu. Stvar se je zavlekla v jutranje ure. Žena, ki je bila vajena, da se mož vrne z gobarjenja z nočjo pa je trepetala, kaj je z njim in razmišljala o tem, da bi o izginotju obvestila policijo. No, vse se je srečno izteklo, ko se je Franc proti jutru prikazal doma zdrav, čeprav malo utrujen.

Pa še nekaj je, pri čemer se Franc sprostí. Šport. Res, da se z njim ne ukvarja, čeprav je v mladih letih rad zlezal na smuči, če pa je le čas, ne zamudi športnih dogodkov na televiziji. Pravi, da se je z gledanjem televizije naučil že vseh športnih pravil, nikakor

pa ne more razumeti pravil ragbija. Zato upam, da se bo našel kdo od poznavalcev tega športar mu ta pravila tudi objasnil ali pa da ga kar povabi na ragbijsko tekmo, da se bi Franc na lastne oči prepričal, kako stvar teče.

„Pa še res je“, bi rekli, „človek lahko še marsikaj doživi, če je zdravje.“ Franc bo tako svoja upokojska leta preživel v svoji hiši v Račevi. Doma je bil sicer v Snapkovi grapi, pri Maticu, kjer se je rodilo devet otrok. Najprej je hotel biti čevljar in se je 1947 začel učiti v Alpini. Leta 1950 je opravil izpit, vendar je ob krizi Alpine leta 1952 izgubil službo. Odšel je v železarno na Jesenice, kjer je delal pri talilni peči. Delo je bilo težko in umazano, vendar je bil zaslužek dober in je kot mlad vztrajen fant zdržal tu celih deset let. Nato se je vrnil v Žiri, kjer se je kasneje tudi poročil. Zanimivo je, da se je za selitev v rodni kraj odločil zelo na hitro. Tako ni počakal v železarni niti na odpovedni rok, temveč je z neopravičenimi izostanki izsilil, da je lahko odšel. V tem času, ko so mu na Jesenicah rekli „plavi“, kot temu po domače rečemo, pa je zaradi potrebe po delavcih že delal v Kladivarju.

Seveda tedaj še pri Gantarju v Novi vasi, kjer je poliral šestila. Ves čas svoje delovne dobe je Franc delal v slabih delovnih razmerah, imel je dela, ki jih ni hotel opravljati vsak in prav žal mu je, ko je moral oditi prav sedaj, ko smo v Kladivarju tako lepo uredili galvano, kjer je vseskozi delal.

No ja, malo nostalgije za minulim delom ostane vedno, čeprav bo Francu nadaljnje življenje prav gotovo prineslo še kup radosti in veselja. Kot pravi se bo delovnih let zelo rad spominjal, rad je imel delo, vedno se je dobro razumel s sodelavci, nikdar se ni pritoževal. Posebno tedaj, ko je bila naša DO še manjša in so se vsi dobro poznali med seboj, je bilo lepo.

Toda čas na delo v tovarni je zanj le še spomin, zato sva več besed namenila temu, kaj ga še čaka. Predvsem zdravje naj mu služi tudi v prihodnje, volje, načrtov in vztrajnosti pa mu ne manjka.

„Franc, dobro počutje tudi vnaprej, seveda pa tudi med nas še pridite!“

Ciril Kacin

Scenarij PRIHODNOSTI

Nadaljevanje poglavja iz knjige Petra Likarja: UTRIP ZNANOSTI, katerega smo objavili že v prejšnji številki.

ZNANSTVENO NAPOVEDOVANJE PRIHODNOSTI

Si lahko predstavljate razgovor skupine povsem resnih sodobnikov, ki bi se pogovarjali v nekako takem jeziku: „Ti, kako ti je pa na planinskih klancih potegnil tvoj lipicanec?“

„O, kar dobro – tako da v Postojni nisem zamudil sestanka kolegija poslovnega odbora.

Kako je pa kaj s tvojim besarabcem? Ste ga zaklali, potem ko si je zlomil nogo?“

„Ne, peljali smo ga na kirurgijo, zdaj pa tovorimo z brandenburžani.“

In spet drugi: „Hčeri smo kupili za maturo eksmorskega poniža. Sicer smo pa prejšnjega osla predelali v klobase in kupili močno istrsko oslico.“

Takega pogovora si seveda ne moremo predstavljati, saj smo avtomobilska generacija, ki se pogovarja o zasebnih in službenih limuzinah, tovornjakih, študentskih avtomobilih, servisih in avtomobilskih pokopališčih.

Edina transportna mehanizacija pred 150 leti so bili voli, osli in konji. Zlasti konj je bil najboljši „stroj“ za prevoze količkaj premožne družine, od kmeta do cesarja.

Gornja pripoved ima prav poseben namen. Želeli smo upodobiti uresničitev trditev, ki bi jih takrat dal vsak napovedovalec gospodarskega razvoja, če bi ga vprašali, kakšen bo transport čez kakih 150 let. Tak načrtovalec transportne prihodnosti človeštva bi za naslednja stoletja naštel celo vrsto visoko specializiranih konjev, morda celo drugih živali, in če bi bil dovolj ustvarjalno drzen, bi si upal omeniti še kakšno novo vrsto, ki bi jo dobili s križanjem. So pa napovedovali še drugače: „Če se bo promet s konjskimi vpregami razvijal tako kot doslej, bo sredi dvajsetega stoletja London pokrit s pol metra debelo plastjo konjskih fig.“

A programerji razvoja bi morali že več nekaj desetletij priznati svojo zmoto in takrat bi

morali napovedati razvoj parne lokomotive in železnice in se jim še sanjalo ne bi o motorjih z notranjim izgorevanjem. Četudi bi napovedali parno lokomotivo, bi nad njo obupali, saj je neki angleški ekonomist 1865. leta izračunal, da bo ves industrijski potencial, ki ga je takrat poganjal pač parni stroj, moral obstati najkasneje leta 1900, ker takrat na Zemlji ne bo več premoga.

V tem poglavju bomo govorili o nekaterih uresničenih in neuresničenih znanstvenih napovedih človeške prihodnosti. S tem pa že dopuščamo razne možnosti, ki dajo misliti, da so le redke take napovedi prihodnosti zares tudi uresničene. O napovedovanju prihodnosti govorimo zato, ker gre pravzaprav za napovedovanje znanstvenih dosežkov ali posledic, ki jih bodo ti povzročili, in zato, ker je to skorajda izključno opravilo znanstvenikov. Čeprav znanost še nima povsem preciznega „instrumentarija“ za napovedovanje prihodnosti, pa vsi znaki kažejo, da so tudi to področje dokončno iztrgali iz rok sodobnim Pitijam in Nostradamusom.

Futurologija, pravijo, je mešanica športne napovedi, matematike, vstavljanja novih dejstev v znane obrazce, logike, fantastike in špekulacije. Predvidevanje prihodnosti je eden največjih izzivov za znanstvene duhove. Na našem planetu je toliko neznank, da jih je zelo težko povezati. Šaljivci pravijo, da bi bilo futurologom najlažje napovedovati prihodnost planeta, če na njem ne bi bilo ljudi. Pa vendar so živeli ljudje, ki so brez kakršnega koli instrumentarija, zgolj z intuicijo znali misliti stoletja naprej in predvidevati stvari, ki so se pozneje tudi uresničile. Med njimi je bil mož drznih misli, Roger Bacon, živeč v 13. stoletju.

Bacon je pisal: „Mogoče bo zgraditi naprave, s pomočjo katerih bodo največje ladje pod vodstvom enega samega človeka plule hitreje, kot če bi bile polne mornarjev . . .“

Izdelana bodo vozila, ki se bodo gibala z neverjetno hitrostjo

brez pomoči živali . . .

Skonstruirani bodo stroji za letenje, v katerih bo človek udobno sedel in razmišljal, premagujoč zrak s svojimi umetnimi krili podobno kot ptica . . .

Izumili bodo naprave, ki bodo človeku omogočile pot po morskem dnu . . .“

Bacon je bil tudi prepričan, da bo mogoče Zemljo objadrati. Seveda je bila to v njegovem času utopija. Počakati je bilo treba še tristo let, da se je pomorska tehnika tako razvila, da je to misel uresničil Magellan. V duhu njegovega časa bi bilo enostavneje razmišljati o tem, da bi se pripognil k človeku sam božji Ezekiel, mu dal nebeško ognjeno vozilo, s katerim bi se prevažal po nebu, ali da bi s kolomanovim žegnomo hodil po morskem dnu.

Drug primer pa kaže, kako se lahko zmoti tudi futurist. Sir George Darwin, rojen 1845, drugi sin znamenitega biologa Charlesa Darwina, se nikakor ni mogel sprijazniti z dejstvom, da bo moral vse življenje živeti v senci svojega velikega očeta. Študiral je astronomijo in se ukvarjal s plimo. Hotel je na osnovi nepravilnosti pri bibavici odkriti daljno preteklost našega planeta in predvideti tudi njegovo prihodnost in konec, ko bi se vrtenje Zemlje toliko upočasnilo, da bi bil dan petinpetdesetkrat daljši od sedanjega. In če je posegel s svojimi predvidevanji več sto tisoč let v prihodnost planeta in imel morebiti prav, pa je z neko napovedjo naredil glede na poznejše smeri tehnološkega razvoja tako veliko napako, da je postal „slaven“ prav po tej poti. Tako je s pomočjo svoje znanstvene analize napovedal, da človek v naslednjih milijon letih ne bo prestopil praga vesolja. Samo petdeset let po njegovi smrti je stopil v kozmos sovjetski kozmonavt Jurij Gagarin.

Podobno napačno napoved o prihodnosti jedrske energije je dal Ernest Rutherford, prvi človek, ki je povzročil jedrsko reakcijo. Ko je Evropa že odštevala leto do druge svetovne vojne, je prav ta veliki znanstvenik še ved-

no dvomil, da bo človek kdaj sposoben sprostiti orjaške energije, ki se skrivajo v atomu. In ne le posamezniki. Pri napovedovanju prihodnosti se motijo celo take znanstvene avtoritete, kakršna je znameniti Rimski klub, ki je v svojih analizah očitno predvidel nekatere katastrofe. Tudi ta sprva ni upošteval razvoja nekaterih znanstvenih vej in novih odkritij.

RIMSKI KLUB

Najbrž ni nobena skupina znanstvenikov zadnjega obdobja sprožila toliko polemik, kot so jih napovedi o naši prihodnosti, ki jih je objavil znameniti Rimski klub. Klub sestavlja skupina mednarodnih strokovnjakov. Približno sto ljudi je v 70. letih oblikovalo poročilo s skupnim naslovom Meje rasti. Glavni cilj te publikacije je bil raziskati, ali je na našem planetu z možnostmi, danimi enkrat za vselej, mogoča neomejena rast prebivalstva, kakšna bo industrijska proizvodnja, onesnaževanje, poraba goriva in osnovnih surovin in potrošnja hrane. Delo je predvidelo nekaj možnih poti, po katerih bi lahko človeštvo hodilo v prihodnjih desetletjih. Po enem scenariju naj bi v 21. stoletju človeštvo v strašnih ekoloških, družbenih in vojnih katastrofah propadlo, po drugem pa naj bi postalo 21. stoletje globalno harmonično.

To obsežno prognostično skupino so sestavljali inženirji, ekologi, matematiki, demografi, ekonomisti in naravoslovci. Delali so interdisciplinarno in se hoteli dvigniti nad sleherno ideologijo. Člani Rimskega kluba so želeli z izzivajočimi vprašanji izostriti čut odgovornosti pri politikih.

Črnoglede napovedi so, vsaj po prvi verziji, napovedale človeštvu apokalipso 1973. leta. Med drugim so prerokovali skorajšnje pomanjkanje surovin. Zaradi rušenja razmerij med ponudbo in povpraševanjem so cene bakra takrat poskočile za 60, aluminija za 78, cinka pa celo za 170 odstotkov.

Samo mimogrede: leta 1920 so napovedovalci prihodnosti menili, da je na svetu samo 6 milijonov ton naftnih rezerv. Odtlej do danes jih je bilo že potrošenih 60 milijonov ton, računajo pa, da znašajo rezerve v doslej znanih nahajališčih 650.000 milijonov ton. Če bi jih bilo le sto milijonov ton, bi to zadoščalo za 130 let. Napovedi in ocene pa se dnevno spreminjajo in vsak jih kroji po svoje.

Podobno je Prusko geološko društvo leta 1930 izračunalo, da znašajo svetovne rezerve bakra 75.000.000 ton in da bi po takratni potrošnji znašale samo za 25 let. Danes geologi ugotavljajo, da znašajo te rezerve 480.000.000 ton.

Že kmalu po objavi so se v napovedih Rimskega kluba pokazale razpoke. Zdi se, da bi Rimski klub ali pa čas, v katerem živimo, spodbudil znanstveno utemeljena napovedovanja prihodnosti. Tako je danes na svetu že več kot 30 institucij, ki se ukvarjajo z napovedovanjem prihodnosti.

Pripravil:
Anton Beovič

novosti iz INDOK-a

1. ING REGISTER 1988
2. KEMIJSKI I FIZIČKI PODACI I VELIČINE
3. KEMIJSKO INŽENJERSTVO
4. REŠENI ZADACI IZ MEHANIKE
5. MODERN ELEKTRONIC CIRCUITS REFERENCE MANUAL
6. KUNSTSTOFF TASCHENBUCH
7. MODERNE ANALYSEN FÜR DIE GALVANOTECHNIK
8. MIPRO 1987
9. INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE I RAZVOJ

10. AVTOMATSKA REGULACIJA
11. ELEKTRIČNI SERVOMOTORI
12. INTEGRATED PRODUCT DEVELOPMENT
13. POSLOVNI TELEX, TELEFAX, IMENIK SFRJ
14. EVIDENCA O NEVARNIH SNOVEH
15. VARNO DELO V LABORATORIJIH
16. SMERNICE ZA IZDELAVO ELABORATOV O VARSTVU PRI DELU
17. FORTRAN IV.
18. PC WORDSTAR PROGRAM ZA UREJANJE BESEDIL
19. APLICACIONI PROGRAMI ZA PERSONALNE RAČUNARE, IMB PC/AT/XT APPLE IIC
20. TURBO PASCAL 3,0
21. SOCIALNI DELAVEC IN ALKOHOLIZEM
22. USTAVA SVOBODE
23. TRGOVINA V SODOBNIH TRŽNIH RAZMERAH
24. REČNIK INDUSTRIJSKE OPREME – MAŠINSTVO
25. COMPUTER – GRAPHIK – MARKT 1988
26. PRIROČNIK ZA STROKOVNI IZPIT IZ VARSTVA PRI DELU
27. JUS 1988
28. ASSEMBLER – simbolični programski jezik
29. REGULACIJA IN SISTEMI
30. FRAMEWORK II
31. WORDSTAR 2000
32. ABC PC
33. dBASE III PLUS
34. KOMENTAR ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU
35. KAKO CELOVITO OBVLADATI KAKOVOST – JAPONSKA POT
36. IZOLACIJSKI MATERIALI IN IZOLIRANJE ELEKTRIČNIH ROTACIONIH STROJEVA

Obrambni dan v KS Žiri

V soboto 28.5.1988 je bil v KS Žiri obrambni dan, v katerem so bile vključene tudi gasilske tehnične enote CZ, ki so razporejene po GD Žiri, Dobračeva, Račeva in Brekovec.

Namen te vaje je bil, da se preveri usposobljenost gasilcev. Vaja je potekala na območju industrijske cone (Kladivar in Etiketa), vanjo pa je bil vključen kompletni sektor Žiri: GD Dobračeva, GD Žiri, GD Račeva, GD Brekovec, GD Trebija in GD Sovodenj. Pričela se je na znak sirene točno ob 9. uri. Na kraj požara so društva prihajala po vnaprej izdelanem načrtu.

Najbolj ogrožena objekta sta bila Kladivarjeva galvana in lakirnica ter skladišče barv in lakov v Etiketi. Ker se ti prostori vežejo s starimi (bivšimi hlvei), je bila nevarnost še večja. Kljub temu smo požar uspešno lokalizirali, saj smo pri gašenju uporabili tudi srednjo težko peno, ki je zelo učinkovita.

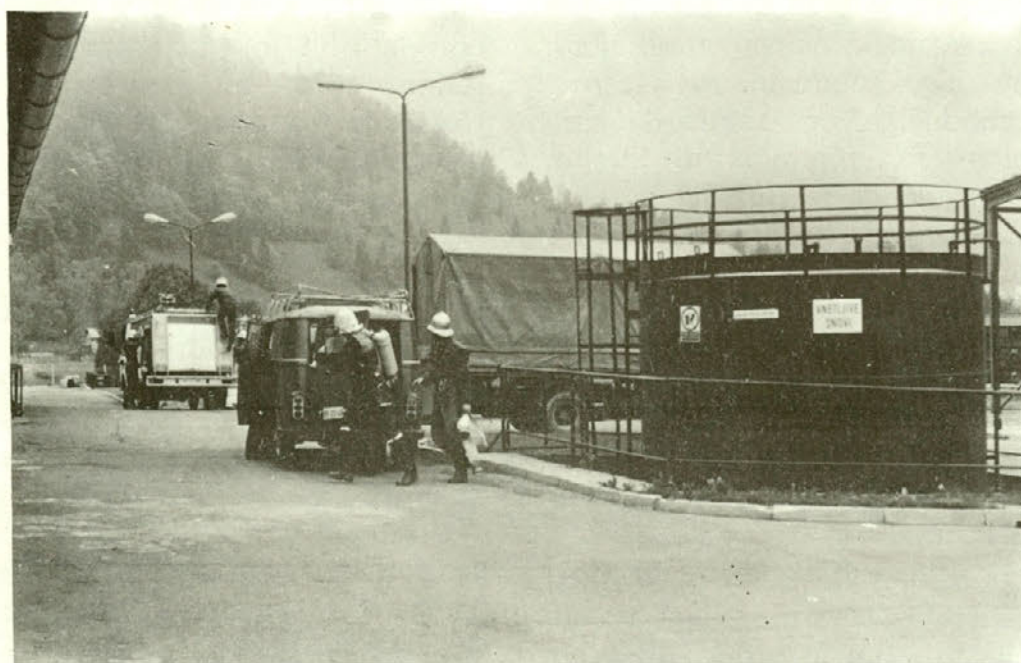
Notranji požar smo zatrli s pomočjo sodobne osebne zaščitne opreme (dihalni aparati).

Vaja je pokazala, da je tudi stanje hidrantnega omrežja zadovoljivo in dobro vzdrževano.

Na koncu se vsem udeležencem zahvaljujemo za sodelovanje.

Komentarji k slikam:
Prihod gasilskih avtomobilov na kraj požara
Priprava in oprema gasilcev z dihalnim aparatom za gašenje notranjega požara
Specialno gasilsko vozilo v akciji
Odvzem vode iz potoka – razvijanje tlačnega voda

J.K.

Soba 2 - GRADOVI

V prejšnjih dveh prispevkih smo obravnavali zgodovino loškega gospostva, ki je bilo vseskozi največje in najbolj enotno na Kranjskem. V primerjavi z drugimi poprečno velikimi plemiškimi gospostvi pri nas je bilo vsaj desetkrat večje. Danes si oglejmo zgodovino gradov na Škofjeloškem. Podatke črpamo iz dela dr. Branka Reispa **Škofjeloški grad**.¹

V muzeju so gradovi predstavljeni z arheološkimi najdbami in upodobljeni v najrazličnejših slikarskih tehnikah. Dva sta predočena celo z maketo. Kolekcijo dopolnjuje del nekdanjih grajskih inventarjev: pohištvo, portreti lastnikov gradov in orožja.

Bili so rezidenca, utrdbe in sedeži gosposčinske uprave. Trije višje ležeči so nudili zavetje mestu, postavljenem na terasah ob sotočju obeh Sor. Dva, Zgornji stolp na Kranclju in Stari grad pod Lubnikom, sta danes v ruševinah. Do srede 14. stoletja sta imela skupno poveljstvo, saj ju je upravljal isti gradiščan. S Škofjeloškim gradom sta tvorila enoten obrambni sistem, podobno kot ga poznamo v središčih dveh sosednjih zemljiških gospostev — spanheimskega v Ljubljani in andeškega v Kamniku. Trije gradovi v središču gospostva pa so pri nas vendarle izjema, ki priča o veliki gospodarski moči in velikem vojaškem potencialu.

Prvo upravno središče loškega gospostva je bilo na Kranclju. Njegov obstoj so dokazovali le arhivski viri in obris zidov ter jarkov, saj je od potresa leta 1511 v ruševinah. Šele arheološka izkopavanja leta 1954 in 1955 so odkrila njegove temelje in ugotovila obseg in značaj utrdbe. To je bil okoli 30 m visok stolp, kvadratnega tlorisa s

stranicami okoli 13 m in z zidom debeline 2,5 m. Pred obzidjem je bil približno 5 m globok jarek in zunanji nasip. Stolp, ki je v muzeju prikazan z maketo, je imel tri ali štiri nadstropja, v katerih so bili stanovanjski in obrambni prostori, prvi seveda brez vsakega udobja. Znotraj obzidja so bili nekateri pomožni prostori. Med izkopavanji so prišli na dan mnogi arhitekturni elementi, kosi oken in vrat, in predmeti za vsakdanjo rabo. Nekaj je razstavljenih: lončarski in kovaški izdelki, drobci steklenih in koščenih predmetov. Izstopa bronast kipec—svečnik v podobi srednjeveškega paža iz 14. stoletja, ki je bavarskega izvora.

Zgornji stolp na Kranclju je najstarejši srednjeveški stavbni spomenik v Škofji Loki, saj ga vir leta 1315 imenuje **stari stolp nad gradom**. Kajti najkasneje v 13. stoletju, če ne že prej, so zgradili na mestu današnjega Škofjeloškega gradu še en stolp z enako zasnovo. Stolpasti gradovi spadajo med prvotnejše oblike gradov in so daljnji sorodniki rimskih burgov na limesu, zgrajenem proti vdorom barbarov. Vrh tega razvoja predstavlja stanovanjski stolp, v Franciji imenovan donjon, njegovo prvotnejšo obliko, bolj namenjeno obrambi, pa so v Nemčiji imenovali Burgfried. Oba gradova v Loki sta te vrste.

Najkasneje 1270 leta so sedež oskrbnika prenesli z Zgornjega stolpa na današnji Škofjeloški grad. Bil je primernejši za stanovanja in gospodarstvo, zato so okoli stolpa kmalu zrasla gospodarska poslopja. Viri iz začetka 14. stoletja, so so podpisi, napravljeni ob obisku škofa Konrada III., omenjajo v gradu škofovo sobo, jedilnico, kapelo in druge prostore. Popis našteva tudi premičnine, med katerimi prevladuje orožje vseh vrst.

Potres leta 1511 ni prizanesel niti gradovom. Zgornji stolp na

Kranclju so po potresu porušili in material uporabili pri obnovi Škofjeloškega gradu, medtem ko so s Starega gradu sem prenesli le vrednejšo opremo in ga pustili kljubovati času. Obnovo je vodil sposobni škof Filip (1498—1541). Leta 1521 je bil obnovljen osrednji stolp, leta 1527 pa so postavili jugovzhodni stolp s kapelo. To svojo podobo je grad nato obdržal do prve upodobitve Škofje Loke, ki datira v začetek 17. stoletja.

Glavni bivalni prostor je bil gotovo od temeljev na novo postavljeni 35 m visoki stolp tipa donjon. Njegove stranice so merile 18 m, debelina zidov 3 m. Na vrhu je imel konzolni venec in nadzidek, namenjen obrambi, na jugovzhodnem in severnozahodnem vogalu stražna stolpiča in piramidasto streho. Obdajalo ga je obzidje, v katerem sta bila na južni strani dva stolpa—v jugovzhodnem je bila kapela, v jugozahodnem ječe. Vmes med njima so bila na zid prislonjena gospodarska poslopja. Severovzhodni in severozahodni vogal obzidja sta bila le poudarjena, zadnji je izgledal kot stolp in skozenj je bil prek mostu možen dostop v grad. Med kapelo in severnim vogalom sta bila vzhodni in severni trakt, ki sta doživela v 18. stoletju več sprememb in prezidav. Zahodna stran grajskega dvorišča je bila zaprta z visokim zidom, po katerem je tekel obrambni hodnik. Tak je grad v muzeju predstavljen z maketo. Svojo podobo je

ohranil do leta 1892, ko so uršulinke pričele s preureditvenimi deli in ga spremenile v šolo.

Nastanek tretje utrjene postojanke, Starega gradu pod Lubnikom, je zavil v temo. Stoji na hribu nad Vincarško grapo in bolj bi mu ustrezalo njegovo nemško ime Wildenlak, to je Divja Loka. Lega gradu govori o veliki starosti in zgodnjefevdalen nastanku. Njegovi obrambni sposobnosti so lastniki posvečali veliko pozornosti, kot govorijo podatki iz let 1317—1320. Takrat so obnovili obzidje, utrdili jarek in obdali staro postojanko z zunanjim zidom. Dela so veljala 400 mark, za kar bi npr. lahko kupili 40 kmetij. Tudi v naslednjih letih je mogoče ugotoviti stalno skrb za vzdrževanje. Nekdanja trdnost pa je vidna še danes, 450 let po opustitvi. Tloris zunanjega, dober meter debelega in nekaj metrov v višino dvigajočega se obzidja, je elipsaste oblike z večkrat zalomljenimi vogali. Pred vhodom na vzhodni strani je vidno še dodatno zidovje. Notranji prostor, ki ga oklepa obzidje, meri 40 m v dolžino in 18 m v širino.

Poleg teh treh je bilo na ozemlju loškega gospodstva še nekaj gradov, vendar je v primerjavi z velikostjo ozemlja njihovo število majhno. Povezani so z nekaterimi rodbinami (Loški vitezi s Starega gradu, Puštalski, Lambergi, Siegersdorferji, Raspi), ki so se kot grajski oskrbniki ali gradiščani gospodarsko dvignili v službi freisinških škofov. To so:

Škofja in Stara Loka v l. 1649

puštalski in starološki grad v enako imenovanih naseljih, Ajmanov grad pri Svetem Duhu in Šempeter v Stražišču. Grad Wartenberg pod Šmarjetno goro pa so dali škofje v 13. stoletju, potem ko so ga odkupili od Ortenburžanov, podreti.

Opomba št. 1: Reisp, Branko: Škofjeloški grad. — V Mariboru, 1984.—Kulturni in naravni spomeniki Slovenije; 130.

Mira Kalan,
kustos pedagog

nostim starih, pa se je prvi polčas končal z rezultatom 0 : 0.

V sredini drugega polčasa je Ciril Kavčič (z lepim golom) popeljal „upokojene“ mladince v vodstvo in že je kazalo, da se bo predhodna napoved lanskih po-

MLADINSKA STRAN

NOGOMETNA TEKMA V POČASTITEV DNEVA MLADOSTI

V mesecu mladosti smo mladi v počastitev Dneva mladosti organizirali tradicionalno prijateljsko nogometno srečanje med mladimi in starimi v naši delovni organizaciji.

„Upokojeni“ mladinci, kot smo imenovali stare, so po lanskem porazu napovedali trd boj, brez milosti.

Tekma se je pričela malo čez pol šesto. Igrišče je bilo razmočeno, igralcem je drselo, kot bi bili na ledeni plošči, to pa jih ni motilo in so kljub temu prikazali dokaj dober nogomet.

Srečanje si je ogledalo veliko gledalcev, večinoma iz naše delovne organizacije, ki so z bučnim navijanjem vzpodbujali igralce obeh moštev.

Žoga je že na začetku tekme po izbiri kapetana „upokojenih“ mladincev Janeza Žaklja — Šurde, pripadala starim, ki so tako tudi začeli tekmo s sredine igrišča.

Proti koncu prvega polčasa se je vлил dež, vendar se zagrizeni igralci za to niso menili, še naprej so hiteli proti nasprotnikovemu голу. Kljub številnim prilož-

ražencev uresničila. Mladi so nato zaigrali na vse ali nič in si rešili čast v zadnjih minutah tekme. Robert Krvina je najprej v 75 minuti izenačil, le nekaj minut kasneje pa dosegel zmagoviti gol. Rezultat mladi : stari je bil torej 2 : 1.

Ob koncu velja pohvaliti vse igralce, predvsem oba vratarja, ki sta z akrobatskimi potezami, v blatu, reševala svojo mrežo.

Mladinci smo poskrbeli, da so se vsi nastopajoči in pa tudi gledalci ob koncu tekme okrepčali.

Želimo si še več takšnih prireditvev, saj so v veselje in sprostitvev vsem nam.

Lili POLJANŠEK

RAVENSKA JAMA

Navadni smrtniki trdijo, da so alpinisti malo trknjena človeška rasa, ker se mučijo po sklanih stenah, da pridejo na vrh gore, namesto, da bi vrh dosegli po nadelani poti brez truda. Vendar pa v isti sapi dodajajo, da so alpinisti glede trknjenosti, proti jamarjem, kakor nedolžni dojenčki proti zakrknjenemu grešniku. Menda bo v tem nekaj resnice. To trdim zato, ker imam nekaj skromnih izkušenj z jamarstvom. Pa pogledajmo, kako je bilo.

To leto — se pravi spomladi 1987 — je praznoval jamarski klub Idrija svojo tridesetletnico. Ker je obletnica kar častitljiva, so jo sklenili proslaviti kar po jamarsko. V ta namen so odprli na ogled Ravensko jamo vsem, kdor si jo je le hotel ogledati. Ker je naša družina že tudi nekaj šarila po okoliških žirovskih jamah, se je odločila, da izkoristi redko priložnost in si ogleda to čudo narave.

Zgornje in Spodnje Ravne sta dve majhni vasici, ki ležita visoko v cerkljanskih hribih na Primorskem. Tja gor vodi nova asfaltirana cesta iz kraja Cerkno. Cerkno je znano širom naše dežele po partizanski bolnišnici Franji in še bi se našla kaka zanimivost. Tudi mi trije smo začeli pot v Cerknem. Nagajati nam je začelo že kar od kraja. Trdobučneži, kakršni smo bili, smo zavili na staro cesto češ, da je veliko krajša in bomo prihranili na času. A smo se ušteli. Ker to cesto le še malokdo uporablja, je zelo slabo vzdrževana, strma pa tako, da bi se nam skoro prevrnil avtomobil čez zadek na streho. Tohnili smo torej po luknjah in jarkih navzgor, ter preklinjali svojo nespamet. Malo pod sedlom nad vasjo Zakriž je bilo treba škatlo celo porivati. S sedla je lep razgled po cerkljanskem hribovju. Kamor pogledaš, same strmine, divje grape, razdrapano skalovje in temni gozdovi. Na položnejših

krčevinah čepijo majhne vasice in samotne domačije. Lep svet je to, seveda, če ga gledaš z očmi gorohodca, za domačine pa je prava pokora. Življenje v teh bregovih ni lahko.

S sedla smo se zapeljali povprek žez strmo, gozdnato pobočje proti Ravnam. Pred vasjo je nad cesto vihral velik transparent, ki je naznanjal, da smo na cilju. Izstopili smo in se ozirali naokoli, ne vedoč, kaj bi storili. Jame nikjer, človeka pa tudi nobenega, da bi ga povprašali, kje se nahaja ta preklicana luknja. Ko smo se tako obračali sem in tja kakor strašila v vetru, smo v bregu pod gozdom opazili majhno leseno kočico na kateri je vihrala jamarska zastava. Odpravili smo se tja gor. Pri koči je bilo vse živo. Jamarji so lazili okoli bajte kakor mravlje okrog mravljišča. V gozdičku je bilo postavljenih nekaj šotorov, med njimi je gorel ogenj, nekdo je nanj pridno metal suhe veje. Drugi je pripravljaval bakren kotliček, v katerem naj bi skuhal okusno jamarsko čorbo. Tretji se je trudil okrog radijskega oddajnika in vzpostavljaval nekakšno zvezo. Če bi ga nekdo vprašal, s kom se želi povezati, bi mu verjetno še sam ne znal odgovoriti. Mahal je z anteno kakor pastir z leskovo šibo, kadar tepe neubogljivo kozo, vrtel gumb, da bi ga skoro izpulil in pritiskal na tipko, iz škatle pa so prihajali le glasovi, še najbolj podobni volčjemu zavijanju. Nekdo je sedel na štoru in si krpal luknjo v jamarski obleki, ki mu je zijala na kolenu. Očitno si je obleko strgal na ostrih skalah. A bolj, ko je vihtel šivanko, širša je postajala luknja. Ko se je nesrečnež nazadnje še zbodel v koleno, je zatulil, kakor ranjena zver in pustil svoje nekoristno delo nedokončano. Poslej mu je štrlelo koščeno koleno iz odprtine v hlačnici, kakor Krjavljev nos čez sosedov plot. Pod kočico se je

spuščal strm breg in po tem bregu se je kotalilo nekaj okroglega. Seveda, to je bila jamarska čelada, katero je nekdo spustil iz rok. Ta „nekdo“ je z velikimi skoki dirjal za njo. Ne bi je ulovil, da se ni preklicana lupina zataknila za leskov grm. Rešil je sicer čelado, a svetilka na njej je bila uničena. Skratka, pri koči idrijskih jamarjev je bilo živahno.

Mi zelenci smo se počutili med temi starimi jamarskimi mački nebogljeno, kakor miš v kletki. A glej ga šmenta! Sprejeli so nas, kakor častne člane. Pristopili so trije fantje, nas posadili za veliko mizo in že je stala pred nami steklenica vina. Ker je že bila nam namenjena, smo jo pač ocedili. Ko je steklenjača pokazala dno, je Marjan vprašal, koliko dolgujemo. O, da bi ta prismoda držala jezik za svojimi škrbinami. Jamarji so nas obkrožili, gledali grdo kot hudodelce pod vešali in nas vprašali: „Kaj pa hočete? Ste prišli na naš praznik, ali pa ste prišli izzivat? Če ste tukaj z dobrimi nameni, potem pijte, če pa ste prišli izzivat, potem se kar takoj pobežite. Še prej pa vas bomo za nekaj ur vtaknili v Ravensko jamo, da si ohladite vaše izzivalske butice.“

Jamarji so bili prepričani, da smo člani njihovega kluba in, da smo prišli delat zdrabo. Komaj smo jim pojasnili, da nismo v njihovem klubu in da sploh nismo pravi jamarji. Z jamarstvom se ukvarjamo bolj ljubiteljsko, torej, da smo zelenci, prišli pa smo zato, da si ogledamo Ravensko jamo, ki je zaradi svojih kapnikov znana po širnem svetu.

Pri priči smo zgladili nespoznanje in prijazni fantje bi nam prinesli še eno steklenico, da se ni ravno takrat odpravila skupina, ki si je želela ogledati jamo. Tej skupini smo se priključili tudi mi. Odšli smo za vodnikom dol proti vasi. Pred vasjo je stal

velik vezan kozolec, kjer je bilo izhodišče za pohod v jamo. A, če smo še tako vrteli in zavijali vratove, vhoda v jamo nismo opazili. V kozolcu je bilo najprej potrebno opraviti „uradne“ zadeve. Vpisali smo se v vpisno knjigo, oblekli jamarske obleke in dobili še čelade. Seveda mi zelenci pravih jamarskih oblek nismo premogli, zato smo si nataknili kar navadne modre delovne pajace. Pravzaprav Marjan še tega ni imel. Trdil je, da ga ne rabi, saj bo v jami pazil, da si ne zamaže svojih hlač in novega puloverja. Nataknili smo si gumijaste škornje, Marjan pa je ostal v svojih lepih in lahkih nizkih čevljicah. Kot zadnje „uradno“ opravilo pred odhodom v jamo, nam je preostalo še, da obiščemo štant. Seveda, vsak zaveden Slovenec ve, da ima kozolec štante. Štanti so pravzaprav dolge late, pritrjene med dva stebra, na katere kmetje obešajo travo, da se posuši. A ta kozolec je imel poleg običajnih štantov še enega posebnega, katerega ni dobiti v nobenem drugem kozolcu v celi deželi. Namesto iz lat, je bil napravljen iz dveh dolgih desk. Na njem se ni sušila trava, ampak same dobrote: domače žganje, vino, pivo – no tudi nebodigatreba – sadni sok se je prisilil vmes. Tu smo vsak po svojih potrebah prijeli zadnjo tolažbo, potem pa se je začelo zares.

Naša skupina je odšla za vodnikom iz kozolca po nekakšni stezi in se ustavila že po nekaj deset korakih v bregu za neko hišo, ki je s svojo zadnjo steno slonela v strmini. Par korakov od hiše je bila v hribu sezidana nekakšna klet. Takšne kleti so v navadi po tolminskem, a najdemo jih tudi drugod. Prostor je pod zemljo, od zunaj se vidi samo sprednja stena z vrati. Vrata te kleti so bila na široko odprta, za bližnjo češpljo je bila privezana vrv, ki je izginjala v notranjosti kleti. Še sedaj nismo doumeli, da stojimo pred vhomom v Ravensko jamo. Pričakovali smo temno skalnato brezno, nekje sredi divjih pečin, skrito

med mogočnimi bukvami, naleteli pa smo na pohlevno luknjico, ki se je začejala v kmečki kleti, tako rekoč sredi vasi. Naš vodnik, prekaljen jamar iz Idrije nas je pred vrati zbral okrog sebe. Bil je blaten od glave do peta. V mislih smo ga obsodili, da se je namenoma namazal z blatom samo zato, ker je tako važen in bi rad vzbujal vtis, ali pa je taka packa zato, ker pri njemu doma ne poznajo vode in mila. Kako smo se motili! Vodnik nam je pred vhomom dal kratke napotke in podatke o jami.

Jama je bila nekoč skrita pod zemljo, o njej ni nihče nič vedel. Pred okroglo stopetdeset leti je neki kmet tamkaj začel graditi hišo. Začel je kopati, da bi zravnaval teren in si postavil temelje za svoj dom. Naenkrat se mu je pod kopačo udrla zemlja in pred njim je zazijala odprtina. Domačini so zlezli v luknjo in jo najprej raziskali le nekaj deset metrov. Jama je bila zelo vlažna in zelo zablatena. Na nekaj mestih je bila tako ozka, da se je bilo treba plaziti po trebuhu in to do vratu v blatu. Sčasoma so se raziskave nadaljevale in, ko so stvar vzeli v roke zagnani, sodobno opremljeni jamarji, so dosegli tudi konec jame. Dolga je nekaj čez tristo metrov, vendar pa je zgornji rov, ki je opremljen za ogled, polovico krajši. Spodnji rov je bil ponavadi pod vodo, ki se je umikala le ob sušah, da so jamarji lahko prodrli vanj. Največkrat je bil vodni sifon celo v zgornjem rovu, da se ni dalo priti do kraja. V zgornjem rovu so po naključju odkrili nadaljevanje v čudovito kapniško dvorano z jezercem, a je bil prehod v stropu tako ozek, da se ni dalo skozenj. Prebili so nekaj metrov umetnega rova, da so odprli dohod do dvorane. Jama je tako zablatena, da si človek ne more predstavljati. Ogromno količino blata so jamarji znosili na prosto, da so zgornji rov kolikor toliko pripravili za turistični obisk. In zakaj naj bi turisti sploh obiskovali to blatno luknjo, ko pa je v naši deželi na pretek lepih kapniških kraških jam, kot so na-

primer Postojnska, Škocjanska in Taborska jama? Zato, ker raven-ska blatnjača hrani v svojih nederjih redko kapniško tvorbo, ki je skoro ni najti ne v Evropi, ne v ostalem svetu. To so dragonitni kapniki. Pa pojdemo za vodnikom.

Drug za drugim smo se zivali skozi tesna vrata. Jama je vodila najprej strmo navzdol tako, da nam je vrv prišla kar prav. V mastno ilovico je bilo vsekanih nekaj stopov. Tako smo se spuščali v globino blizu petdeset metrov. Potem se je jama zravnila. Na skalnem stropu so zijale svetle lise. Ostale so kot edina sled za kapniki, katere je neki brezvestnež polomil in odnesel domov. Ta del jame je precej izropan. Prišli smo do dvorane, kjer so bili žarometi namerjeni v strop. Jama so namreč za to priložnost tudi razsvetlili. V soju žarometov so se na stropu bleščali krasni dragoniti. To je kapnik posebne vrste. Zraste v obliki morskega ježka in tudi ni kaj dosti večji od njega. Preprosto neverjetno je, kako nastane iz apnenca bodica dolga kot prst in tanka kot igla. Vsak dragonit pa ima takih bodic tudi deset in več. Barve je popolnoma snežnobe. Zanimivo je, da rastejo celo po ilovnatih stenah. Pa kaj bi natolceval, tega se ne da opisati, treba je videti. Šli smo po rovu naprej. Blato, samo blato. Vodnik nam je pripovedoval, da se je nekoč na nekem mestu prilepil v blato, ki je bilo tako lepljivo, da je lahko stal pod kotom petinštirideset stopinj pa ni padel na nos. Kasneje so to blato odstranili. Na ilovnati steni smo opazili še nekaj zanimivih kapnikov. Imeli so obliko črva. Bili so zaviti dvakrat, celo trikrat. Nekateri trdijo, da so lahko zrasli krivi kapniki zaradi prepaha. Vejo pa ti teoretiki verjetno ravno toliko, kakor za svojo smrt. Nazadnje smo prišli do umetno prebitega rova. Do sedaj smo se z malo previdnosti blata še kar ubranili, skozi ožino pa ni šlo drugače, kot, da si pokleknil in se podrsal ob skale. Na drugi strani prehoda drug drugega že

nismo več prepoznali. Blato se je od nas kar cedilo. Zadnja dvorana je najlepša, na dnu se blešči majhno jezerce, obilo kapnikov visi s stropa, rastejo pa tudi iz tal. Lahko bi se sicer spustili še v spodnji rov, a ni bil opremljen in tudi za ogled ni zanimiv.

Sledil je povratek, vsi smo na tihem preklinjali tisto presneto ožino, skozi katero se ne splaziš drugače, kot, da se temeljito podrsaš po blatu. Še smo občudovali prelepe dragonite, potem smo zlezli iz blatnjače na prosto.

Vodnik je še povedal, da je jama zaščiten kot velika redkost in naravna znamenitost, zato je tudi zaklenjena. Če bi bila odprta, bi se od dragonitov lahko kar poslovili. Človek je slabši od živali, njej se da vsaj nekaj dopovedati, če ne drugače pa s palico, človeku pa ne moreš dopovedati niti tega, da ima kapnik svojo vrednost in lepoto le v naravnem okolju, torej v jami. Odbit in prinesen na beli dan postane navaden kos kamna.

Potem je sledilo umivanje. Pri

kmečkem hlevu je iz cevi brizgala voda in tamkaj smo se za silo očedili. Pravim „za silo“, ker je bilo blato tako lepljivo, da ga zlepa nisi mogel izmiti iz obutve ali obleke. To je jokal Marjan za svojimi lepimi čevlji, katere je skoro uničil. In kako so se mu smilile nove hlače. Stokal in cvilil je tako, da sva ga bila s prijateljem kmalu sita. Zato sva zavila pod kozolec, kjer sva opravila „uradne“ zadeve. Pridružil se nama je tudi Marjan, ki je že po šestem kozarcu pozabil na svojo zamaltano obleko. Po desetem je bil že celo pripravljen, da se v jamo spusti še enkrat, po enajstem pa je jami celo spremenil ime. Od sedaj naprej naj se ne bi več imenovala Ravenska jama, ampak Prašičja jama. Bogvedi, kaj bi si izmislil po trinajstem kozarcu. A do trinajstega ni prišel, ker sva mu ga s prijateljem zasegla.

Sedaj so prišli jamarji, naši zamejci. Idrijski klub je namreč pobraten s podobnim klubom v Italiji in sicer s Kraškimi krti iz

Doberdoba. To je predvsem slovenski klub. Idričani so pobrateni tudi s Francozi, dobre stike imajo tudi s Korošci v Avstriji. Ravno, ko smo se odpravljali, se jih je pripeljalo kar cel avtobus. To je bilo pozdravljanja in prisrčnih stiskov rok. Našli so se stari znanci, se pomenili o uspehih, spustih v jame, načrtovali skupne akcije in se poveselili ob snidenju. Jamarji pa so ptiči posebne vrste. Držijo skupaj, kakor hrvaški prašiči, med njimi ne vlada zavist, človeku so pripravljene pomagati ob vsakem času in v njihovi družbi se človek počuti zares prijetno in sproščeno. Zato smo jim ob odhodu res iz srca zaželeli veselo praznovanje in še veliko jam.

Za konec pa še vtis: Ravenska jama sama na sebi sploh ni lepa. Še več, lahko trdim, da tako svinjske in zablatene luknje še nisem videl. A ravno zaradi dragonitov, teh čudovitih kamnitih ježkov, se jejo spleča ogledati.

MATEVŽ PEČELIN

kadrovske vesti

V času od 15.9.1987 do 30.6.1988 so delovno razmerje z delavci naše delovne organizacije sklenili:

1. Tanja LUKAN, ekonomist—pripravnik
2. Barbara LIKAR, social. delavka—korespondent (dol.čas)
3. Simon MRAVLJE, strugar—pripravnik
4. Berta PRIMOŽIČ, NK delavec—čistilec
5. Helena MOZINA, gim.maturant—korespondent (dol.čas)
6. Andrej ŽAKELJ, elektrotehnik—pripravnik

Iz JLA so se vrnili:

1. Edo DEMŠAR, strugar—ostrilec orodja
2. Janko LOGAR, str.ključ.-

—strugar I.II.

3. Štefan PETROVČIČ, str.ključ.—vzdrževalec II.
4. Jože Možina, str. ključavničar—brusilec I.
5. Matjaž NAGLIČ, strugar—dela v obdelovalnici (dol.čas)
6. Igor OBLAK, strugar—strugar I.II.
7. Jurij OBLAK, stroj. ključavničar—izd.orient.II.

V JLA so odšli:

1. Janko BREJC, dipl.ing.—stroj.—sam.konstrukter
2. Marko FRLIC, NK delavec—pom.vrtalec
3. Uroš JEZERŠEK, NK delavec—pom.vrtalec
4. Franc KAVČIČ, strugar—strugar I.,II.
5. Mitja MOHORIČ, orodjar—orodjar II.
6. Ivan LESKOVEC, NK delavec—pom.vrtalec
7. Andrej LOGAR, strugar—strugar I.,II.
8. Boris ZUPANČIČ, strugar—strugar I.,II.

Delovno razmerje z delavci naše delovne organizacije so prekinili:

1. Berta PRIMOŽIČ, NK delavka—čistilec
2. Peter POLJANŠEK, strugar—določen čas
3. Primož PIŠLJER, strugar—določen čas
4. Janez LEVEC, strugar—določen čas
5. Iztok PRIMOŽIČ, str.tehnik—določen čas
6. Marjan TRČEK, šofer osebnega avtomobila
7. Evgen OBLAK, skladiščnik
8. Peter PAGON, vzdrževalec I.
9. Milan STREL, strugar
10. Urška BERNIK, NK delavec—disciplinski ukrep
11. Branko KOSMAČ, NK delavec—disciplinski ukrep
12. Milan KAVČIČ, NK delavec—disciplinski ukrep

V starostni pokoj je odšel Franc KAVČIČ, delavec v galvanizaciji površinski zaščiti.

Trenutno je v naši delovni organizaciji zaposlenih 320 delavcev.

ŠPORTNE NOVICE

NOGOMET

Pred dobrim mesecem se je končala Žirovska trim liga v malem nogometu. Naslov prvaka je že šestič pripadel ekipi ŠUS-a, ki je prvo mesto osvojil z veliko prednostjo pred ostalimi konkurenti. Lanskoletni prvak Kladivar – KSV je vodil tokrat tudi po prvem delu prvenstva, v drugem delu pa je ekipa zaigrala slabše, vzrok so bile poškodbe pa tudi neresnost nekaterih igralcev. Ekipa Kladivarja je sicer znana po tem, da ima zelo dobro obrambo in zato tudi težko prejme gol, na žalost pa ima na drugi strani izredno neučinkovit napad, četrto mesto in slaba gol razlika pa je tudi pokazatelj stanja v ekipi. Vsekakor bo prihodnja sezona treba pokazati večjo zavzetost, tako igralcev do ekipe same, kot tudi napadalcev do nasprotnikovega gola.

LESTVICA:

1. ŠUS	26 točk
2. OŽŽ UMAG	20 točk
3. HA	20 točk
4. KSV	20 točk
5. ŽŽŽ	19 točk
6. KOVINARJI	13 točk
7. SG	
8. TRAKOVCI	

Za Kladivar – KSV so nastopali: Ciril Kacin, Srečo Gaber, Branko Kržišnik, Igor Eržen, Lado Žakelj, Brane Poljanšek, Iztok Kopač, Brane Eržen, Metod Trček, Mitja Peternel.

Po tekmi „stari“: mladi so nogometaši Kladivarja zbrali selekcijo in po treh tednih odigrali še eno zanimivo srečanje, in sicer s „kolegi“ iz Alpine. Pomerili so se na nogometnem igrišču za Etiketo, boljši pa so bili Alpinci, ki so zmagali z rezultatom 3:1, ob polčasu je bilo 2:0. Zmaga nasprotnika je bila tudi pričakovana in zaslužena, saj v ekipi Alpine igra večina nogometašev NK Alpine. Obe ekipi sta se tokrat prvič pomerili med

sabo, želja vseh po tekmi pa je bila, da bi postalo to srečanje tradicionalno.

Za ekipo Kladivarja so nastopili: Rajko Krvina, Lojze Klemenčič, Vojko Erznožnik, Srečo Gaber, Franko Božič, Simon Mravlje, Marko Kavčič, Igor Eržen, Robert Krvina, Jure Oblak, Iztok Kopač, Marjan Žakelj, Cveto Tavčar, Janez Kosmač.

Strelci:

za Alpino: Ivo Kavčič 2, Franci Mlinar

za Kladivar: Srečo Gaber

Srečo Gaber

BALINANJE

Naši balinarji so odlično nastopili na Žirovskem sindikalnem prvenstvu, na katerem so tekmovalе ekipe DO iz Žirov. Osvojili so prvo mesto in tako optimistično pričakujejo nastop na igrah ZPS v Ljubljani, ki bodo v mesecu septembru. Treba je sicer priznati, da so imeli naši tekmovalci tudi nekaj športne sreče, vendar premagali so vse nasprotnike in naslov se je zasluženo znašel v njihovih rokah. Drugo mesto so zasedli tekmovalci Mercator – Sore, tretja je bila Alpina, četrta Etiketa in na peto mesto so se uvrstili eni izmed favoritov – moštvo Poliksa.

Za ekipo Kladivarja so nastopili: Livio Giugovaz, Vinko Gladek, Igor Ušeničnik, Rajko Krvina in Cilka Mlinar.

Srečo Gaber

OD TEDAJ

„In kdaj ste se prvič zavedli, da ste postali konj?“ vpraša psihiater duševnega bolnika.

„Kdaj, kdaj? Aha, že tedaj, ko sem bil še žrebiček.“

HUMOR

VZTRAJNOST

– Žene ne morem in ne morem navaditi, da bi šla spat pred polnočjo.

– Ja, kaj pa hudirja dela tako dolgo?

– Mene čaka.

LOTERIJA

– Poroka je kot loterija. Še nisi poročen?

– Ne še. Zaenkrat sem na srečo še v bobnu.

PREVIDNOST

– Ali si kupil nov avtomobil?

– Ne samo starega sem prebarval.

– Zakaj pa?

– Da ga lastnik ne bi prepoznal.

V RESTAVRACIJI

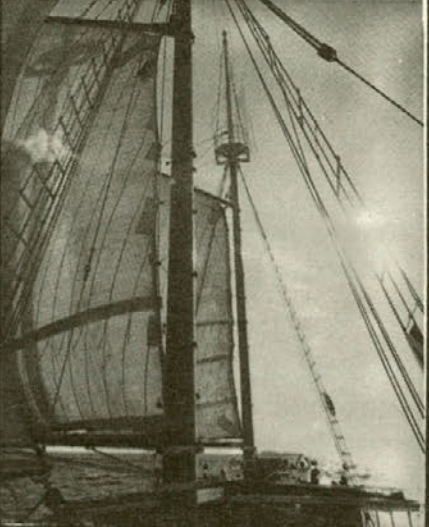

– Tovariš natakarkar, občutek imam, da so obroki pri vas iz dneva v dan manjši.

– To se vam le zdi, v resnici pa smo povečali lokal.

TEŽKA ODLOČITEV

– Zaradi pomanjkanja dokazov ste oproščeni krivde in kazni zaradi mnogoženstva. Lahko se vrnete domov.

– H kateri pa, tovariš sodnik?

						Mesni izdelek	Mesnata jed	Majhen moz		Arabski žrebec	Križanec osla in kobile	Reka skozi München			
					Stadkovod. riba	S	O	M	Franc. avto	A	M	I			
					Splov	A	B	O	Radko Polič	T	U	S			
					Primož Trubar	P	L	Ž		Solmizac. zlog	L	A			
Sestavi. C. K.	Poljska reka	Strjen. sneg	Kraj na Primorskem	Star človek Nestrokovnjak	S	T	A	R	E	C	100 m ²	A	R		
Bivši direktor Uniorja (Marjan)	O	B	O	L	E	Rastlina (opij)	M	A	K						
Tekmovalka na ledu	D	R	S	A	L	K	A	Samo Hubad	π						
Rastlina (daje olje)	R	E	P	I	C	A	Svetov. prvenstvo	S	P						
Andrej Nahtigal	A	N	Priprave pri cerkv. obredu	K	E	L	Prebivalci Evr. države	H	I						
					Dombor	Argon	A	R	Odmev	Reka v Italiji (Pad)	P	O	Človek z velikimi očmi	Del stopala	
						German. bog	S	O	N	C	E	O	T	O	N
							O	R	D	I	H	R	O	K	A
							I	E	Izdelovalec opeke	O	P	E	K	A	R
							N	R		Matija Čop	M	Č	Nikola Tesla	N	T

Za „Poletno nagradno križanko“ razpisujemo tri praktične nagrade, ki jih bomo izžrebali med pravilnimi rešitvami. Upoštevali bomo vse rešitve, ki jih boste oddali Heleni Novak v tehnološki oddelek vključno do 19. avgusta t.l. Imena nagrajencev bomo objavili na oglasnih deskah in v naslednji številki glasila. Pri reševanju želimo vsem veliko uspeha in razvedrila.

KLADIVAR

„Kladivar“ je glasilo KLADIVARJA, tovarne elementov za avtomatizacijo Žiri, Industrijska c. 2 Glasilo KLADIVAR izhaja vsake tri mesece.

Ureja ga odbor za obveščanje: Ciril Kacin – glavni urednik, Brane Šubic – odgovorni urednik, Jure Možina – tehnični urednik, karikature, Stana Gantar – mladinska stran, Ernest Kavčič – foto, Tinca Gantar – administrator, Julijana Leskovec – predsednik.

Tisk: Prepisovanje in razmnoževanje, Edvard Usenik, Kadilnikova 8, Ljubljana, v nakladi 450 izvodov.

Na podlagi mnenja sekretariata za informacije SRS št. 421-1/72 z dne 15. 8. 1979 je glasilo oproščeno temeljnega prometnega davka.